

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis, Commentariorum Libri LVIII

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Liber Sextus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

hunc pinnotherem cancrum dapis affectatorem nuncupat, & Pierius à nonnullis piscem parasitum A
eum dici scribit, quamvis si hoc parasito pinna careat, fame ipsi pereundum foret,

*Quam bene conveniunt, & in una sede morantur,
Quos natura, usus, junxit & unus amor.*

SOCIUS exofus.

Neminem admittit dives suæ felicitatis socium, meminitque polliciti præcepti,

*Solus opima tenet bos pascua, parta tuctur,
Tu quoque sic dotes solus habeto tuas.*

Perhibent autem physiologi boves feroces & magis generosos in pascuis & pratis quempiam bo-
cum occupare, nec alios facile admittere. Hujusmodi boum consortis impatientium pugnam gra-
phice descripsit Oppianus lib. 2. Cyneg. Usus est hoc hieroglyphico Poloniae rex Stephanus Bato-
rius, princeps admodum magnanimus & prudens, nec literatus, fatis quidem apposite, cum
pascuis simul & bobus ista regio abundet: non obscure innuens, se ad regni illius possessionem,
magnis laboribus acquisitam nullum facile socium admittiturum esse: cum secundum Thyestem in
Seneca tragico,

Non capiat regnum duos.

Et alibi apud eundem,

Nec regna socium ferre, nec tæda sciunt.

Idem Lucanus affirmat lib. 1.

*Nulla fides regni sociis, omnisque potestas
Impatiens consortis erit.*

HIEROGLYPHICORUM COLLECTANEA, EX VETERIBUS ET NEOTERICIS DESCRIPTA,

LIBER SEXTUS.

S O L.

Accipiter præ cæteris avibus Solis simulacrum & symbolum esse videtur, utpote
peculiari quadam atque arcana naturæ vi, intentissimis in ejus radios oculis
prospiciens. Et Solem interdum, tamquam visus tutorem ac Dominum accipi-
tres forma pingunt Ægyptii, teste Horapolline lib. 1. cap. 6.

S O L Justitia.

Solis aspectabilis collationem in hac hieroglyphica tabula cum Sole Justitiæ æternæ institui-
mus ex philosophia depromptam. Videat & judicet pius lector. Sol est lucidum corpus à Deo
creatum. Christus Sol justitiæ, splendor est gloriæ Dei patris, & lux mundi, increata si *λογος*, & crea-
tam si humanam naturam spectes. 2. Sole illustrantur oculi corporis. Illuminat mentes Christus. 3.
Suo calore sol animat & fovet res animatas. Christus vita nostra & vivificator est omnium sancto-
rum. 4. Oriens Sol est instar sponsi de thalamo suo prodeuntis. Christus est sponsus Ecclesiæ suæ. 5. Sol
(cujus progressus inhiberi à nulla natura potest) instar est gigantis in stadio à carceribus ad metum
in offenso cursu properantis. Et Christus princeps omnipotens gloriosum gratiæ suæ cursum absolvit
ita

A ita ut à nemine præpediri possit. 6. Et si corpus Solis in cælo suo sit, calore & splendore suo tamen pertingit usq; ad fines extremos orbis terrarum. Christus ascendit in cælum, & nobiscum est usq; ad consummationem sæculi, quo modo id fiat docet S. Vigilius Episcopus Tridentinus in libris adversus Eutychem. 7. Lumen cæteris sideribus Sol communicat. Sol justitiæ non modo illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, sed etiam luce gratiæ electos suos illustrat, efficitq; ut olim in regno Patris instar Solis fulgeant. 8. Unus in cælo Sol: unus Ecclesiæ princeps Christus.

Antithetice, Sol est lux creata. Christus ratione Deitatis est increata lux. 2. Ille oritur super bonos & malos: hic super bonos tantum. 3. Ille obscurari potest: hic nullam eclipsin, nullas caligines umquam passus est, vel patitur, aut patietur. 4. Ille homini animali servit: hic spirituali. 5. Ille huic caducæ vitæ: hic etiam æternæ. 6. Ille oritur & occidit: hic numquam verget ad occasum. 7. Ille cætera sidera obcurat: hic suos *Φωσφερος* illustrat.

Solis aspectabilis ortus admonet nos 1. de illuminatione mentium, quam *Φωτισμός* vocat Apostolus, 2. Cor. 4. Christus enim ut Sol & phosphorus, 2. Pet. 1. exoritur in cordibus nostris. 2. De sanctificatione quam Apostolus ita depingit, Rom. 12. Tempestivum jam est nos à fomno expurgari. Nunc enim propius nos est salus, quam cum credidimus. Nox præcessit: dies autem appropinquat: abjiciamus igitur opera tenebrarum, & induamur habitu qui luci conveniat. 3. De Carnis resurrectione. Mors enim prima somno, sepulcra cubili conferuntur. Isai. 26. Joan. 11. & 1. Theff. 4. Itaque qui mane expergefati surgunt, de resurrectione sua cogitare debent. 4. De beata æternitate sanctorum, & justitiæ Sole perpetuum sine occasu duratur. Unde sequentes versus:

*Quum Sol fugatis exoriens diem
Reddit tenebris, quum jubar aureum
Diffundit, objectique montis
Verticibus rutilum venide:*

*Nunc finienda lucis amantiss
Sperna mentem recreat; horridas
Præsentis avinam tenebras
Perpetuum jubar insequetur.*

5. De diurnis laboribus, Psalm. 104. Sole oriente egreditur homo ad opus suum, & ad culturam suam usque ad vesperam. Hunc ordinem pervertentibus Epicureis gravissime irascitur Deus apud Esaiam, cap. 5. Sol justitiæ Sanctos illuminat, ut quæ ad vocationem suam pertinent singulos momentis humiliter & diligenter exequantur.

Solis meridies inter multa alia monet, 1. justam causam tandem patefieri, Psalm. 37. Educet Dominus quasi lumen justitiam tuam, & judicium tuum sicut meridiem. 2. Pios à morbis & aliis incommodis præservandos. Psalm. 91. Non timebis ab incurfu & Dæmonio meridiano. Psalm. 121. Per diem Sol non uret te. Solis justitiæ meridies æternus erit & vivificus: suos à morte prima & secunda liberatos glorificabit in sæcula sæculorum. Occasus Solis nos commonefacit, 1. De *ἀνωστή*, juxta præceptum Apostolicum, Ephes. 4. Sol ne occidat super iracundiam vestram. 2. De morte. Quam certum est Solem occidere suo tempore, tam certum est, præstituto nobis à Deo tempore moriendum esse. 3. De rerum humanarum inclinatione & vanitate, Eccles. 1. Oritur Sol & occidit. Pompejus Cinnæ dicebat, plures adorare Solem orientem quam occidentem. Verum ipse quoque expertus est rerum humanarum vanitatem, cum devictus à Julio profugisset in Ægyptum, in qua & periit. Sol æternus perpetuo viget inter Sanctos, quos illuminat, excalescit, vegetat, fovet ac deducit per semitas justitiæ, vivificatque, ut transeant de morte ad vitam. Creati Solis eclipseis admonent fidei lucem in sanctis nonnumquam obscurari, numquam tamen extinguui. Luc. 22. Christus ad Petrum, Ora vi pro te ne deficiat fides tua. Joan. 17. Idem petiit à Patre cœlesti pro omnibus Sanctis. Christo patiente & cruci affixo Solem obscuratum esse plenilunii tempore, tribus horis præter naturæ ordinem.

Cæterum, sicut Sol non expectat preces, ut exoriens lucem rebus humanis inferat, sed statim resurgit, & omnibus videntibus prodest: idem Sol justitiæ præstat: prior dilexit nos: ut beneficiat suis subditis non admodum præstolatur, verum eos prævenit, statim & sponte sua maximis ditat & ornat beneficiis. Illi autem piis affectibus & perpetuis sanctisque vocibus clamant læti,

*Tu Sol, tu clypeus, tu Dominus: tuis
Tu das conspectiva fulgere gloria:*

*Nec puro scelerum umquam
Claudis munificam manum.*

Cc 3

Alia

Alia superaddamus. Quod & in Sole est lux & calor, id in Sanctis est veritas & pax. Quid enim aliud veritatem esse dixeris quam illustrissimum Solis iustitiæ radium, qui in Sanctorum corda sparsus ignorantia tenebras discutiat; fidei autem, quæ est veritatis agnitio, lucem infert? ideo ipse clarissima voce pronuntiavit de seipso; Ego sum lux mundi, qui sequitur me non ambulabit in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Joan. 8. 12. Ut autem lux naturale solatium est, teste Curtio, nec sine causa Græci lumine oblatato dicebant *Φῶς ἀγαθόν*, sic veritas spirituale est solatium. Ac ut precamur cum regio vate, Psal. 43. Domine, mitte lucem tuam & veritatem tuam, quæ me dirigant: ita quum melior spes rerum affulget, non tam Euripideum illud occinendum, *ἔσκες Φῶς ἐμοῖς & οὐκ ἔσκες*, quam hoc divinum effatum repetendum, ex nonagesimo septimo 11. Lux fata est iustis, & rectis corde lætitia. Item, Dominus lux mea, à quo timebo? Dominus robur vitæ meæ, à quo trepidabo? Psal. 27. 1. Divus Augustinus, lux, inquit, regina oculorum est: dies imago vitæ, nox vero mortis. Ego vero non minus recte dixerō, veritatem Christianam mentis esse reginam: ejus splendorem vitæ imaginem; privationem illius mortis vultum. Quid etiam pacem charitatemque Christi iustitiæ Solis dona aliud esse dixeris quam flammam à Spiritu sancto in corde per fidem purgato accensam, quæ illud ardescit pieque aestuat amore Dei? hunc sanctum & ardentem Dei amorem studio veritatis & obedientiæ fidei testemur: secundum illud Domini Christi Jesu dictum, si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & apud eum manebimus, Joann. decimo quarto. 23.

Si Solem aspicientes delectamur encomio Pliniano (Sol medius fertur inter planetas, amplissima magnitudine & potestate; nec temporum modo terrarumque, sed siderum etiam ipsorum cœlique rector. Hunc mundi totius animum, ac plenius mentem, hunc principale nature regimen ac numen credere decet opera ejus æstimantes. Hic lucem rebus ministrat, auferatque; tenebras: hic reliqua sidera occultat, hic vices temporum annunq; semper renascentem ex usu nature temperat: hic cœli tristiciam discutit, atque etiam humani animi nubila serenat: hic suum lumen cæteris quoque sideribus scenerat, præclarus, eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens, &c.) Quanto magis Solem iustitiæ contemplantes, qui solis & omnium creaturarum ministerio illa bona omnibus prope subministrat, lætari pius decet, quando ejus vim vivificam perferunt. At illæ primitiæ lucis æternæ confirmant in eis spem complementi ejusdem lucis, agnoscences & lucem cœlestem mentis esse reginam & tenebras morum magis quam oculorum extimescendas esse. Portenta mendaciorum & errorum perosi in luce Dei ambulare, in lumine ejus videre lumen & clamore fidei resipiscents atque per charitatem operantis Sanctos in terra militantes clamare oportet,

Vesperam jam venit; nobiscum, Christe, maneto,

Extingui lucem nec patiare tuam.

Germanis *Sonn* vox est (vel *Son*) analogica ratione plura significans, inquit Io. Goropius, hieroglyphi lib. 15. Primum significat pacem facere, sive reconciliare: mox etiam osculari: deinde sanare: adhuc Solem: postremo filium. Mirum autem est hæc omnia ei primum convenire, qui sic inter filios Princeps est, ut ante mundum etiam creatum Filius fuerit. Quid dico ante mundum creatum, cum Filius sit ab æterna seculorum infinitate? Hic enim solus est & verus reconciliator. Hic princeps in osculando, dum in ipso pax & iustitia sese sunt osculata. Hic verus sanitatis auctor, non corporum tantum, sed, quod infinito plus est, animorum. Hic est Sol, non ille quidem spectabilis, sed Sol lumine suo illustrans universa: quoniam lux est æterna Patris æterni, omnibus rebus & corporatis & non corporatis lumen affundens. Hujus aspectabilis imago Sol est cœlestis, quem propter quamdam luminis & sanationis communionem, corporatarum rerum finibus includam, *Son* etiam vocant Germani. Quamobrem si filii, i. e. iustitiæ Solis lumen, quod est Spiritus sanctus, ad homines sanandos se diffundens depingere velis, optime Solem pinxeris; & id quidem ea ratione, ut orbe suo hominibus caput complectatur, atque illud sensim sublevare videatur.

Solis motus, inexplicabilis prope est ratio, inquit Plinius lib. 18. c. 25. Quis vero Solis iustitiæ vias & motus in membris suis plane mirabiles enarrabit? Exemplo sint omnes à seculo sancti homines in quorum cordibus, sensibus internis & externis admirandi effectus apparent.

Graci

A Græci & Latini sanitati Apollinem præfecerunt, inquit Goropius Becanus Hermathen. lib. 8. cur ita faciendum esset ignare, nisi quantum natura Solis aspectabilis suppeditabat rationis. Nobis de alia longe sanitate cogitatur, dum filium Dei, phœbum nostrum, vitæ & sanitatis facimus auctorem, quæ tamen Solis omnia corpora conservantis tessera recte notatur, si corporalia ad spiritualia & mentalia transferantur Stolidi antiquorum insania, & inepta de divinis fabularum exordiis cogitatio, dum nihil certi de vero Apolline & Phœbo vitæ sanitatisque fatore & datore inveniret, multos confinxit Apollines, non secus in hoc, atque in cæteris Diis seu idolis & figmentis suis stultissima somnia protrudens. Verus Sol nobis dicitur Dei filius, cujus corpoream imaginem Sol visibilis representat. Christus itaque verus Sol justitiæ, & verus Apollo, mane diluculo transit, ut dicit Isaias, atque idcirco ver omnium sæculorum, omnia nova luce, nova vita, nova pulchritudine exornans, nec alia de causa formosissimus & imberbis juvenis Apollo habitus, ut eo nimirum, quod Christus nobis præstitit, indicaretur. Hic cœlo dejectus est ab amore paterno & proprio, quo humanum genus dilexit: hic greges & armenta pavit Admeti, sive Adameti, nempe Adami primi hominis, qua voce B Christus indicatur secundus Adam, verum caput generis humani, præsertim vero filiorum Dei, quorum primogenitus appellatur. Deus enim Dei Patris filius æternus de cœlo delapsus, & verus homo de Spiritu sancto conceptus, & ex beata virgine natus, greges & armenta pavit, nempe homines & Adami posteros per peccatum brutis similes effectos, & ad bestialem animorum proclivitatem redactos. Adameti autem pecus grex humanus dicitur, quia Christo vero pastori datus est, quod nomen sibi proprie tribuit. Joannis 10. & obtinet à Prophetis & Apostolis, qui eum Judæorum & Gentium pastorem, & vere *πρωτόγενετα λαών* appellant. Vide Eccl. 12. 11. De pastore Ecclesiæ Christo. Item Ezechielis 34. 23. & 37. 24. Zachar. 13. 7. Matth. 26. 31. Joann. 10. 11. 16. Hebræ. 13. 20. 1. Petr. 2. 25.

In aspectabili Sole splendorem, celeritatem, calorem, usum eximium, motum imperceptibilem, & in Sole justitiæ, sapientiam, omnipotentiam, charitatem, sufficientiam, providentiam summam & numeris omnibus absolutam, atque adeo infinitam miramur & adoramus. Ut Sol aspectabilis nubibus obvelatur, eclipsin patitur, rutilus & ruber apparet, idem de Sole justitiæ dicamus. Filius Dei, Sol vitæ æternæ, per carnis assumptionem velatus apparuit: in cruce deliquium passus est: illuminatus per resurrectionem: ruber & formidandus iudex resurgentium.

Ut in ignota regione cœloq; nubilo & caliginoso, oberranti viatori, Sol discussis nebulis qua sit iter instituendum commonstrat: sic in vitæ hujus & ætionum trivio versanti, animique dubio, Christus Jesus, Deus æternus, Sapientia nostra, Justitiæ Sol.

*Quem, quia respicit omnia solus,
Verum passis dicere Solem.*

Ut canit Boethius, quo pergendum, quid sentiendum, dicendum, faciendum sit, iis quos illuminat, ostendit.

Sua luce cætera sydera Sol collustrat, nec illius splendori quicquam propterea decedit. Justitiæ Sol luce divina mentes fidelium illustrat, & ignorantia tenebras discutit. Esa. sexagesimo, v. 1. 2. Joan. 1. 12. Eph. 5. 14.

D Ex tertio versiculo prioris capituli epistolæ ad Hebræos Theologi nonnulli colligunt, 1. Quod *ὁμοούσιος* Patris & Filii in divinis, cœlesti hoc hieroglyphico. Radius & Sol essentia non differunt: nec est alia Filii, alia Patris essentia. 2. Coæternum esse Filium Patri. Sol numquam fuit sine radiis: numquam Pater sine Filio. 3. Distinctas esse personas Patris & Filii. Sol & Solis radii distinguuntur: distincta est persona Patris à persona Filii: quum illa genuerit Filium, hæc genita sit à Patre. 4. Non dividi Patrem à Filio: sicut nec radii dividuntur aut separantur à Sole.

SOLERTIA naturalis, potentissima.

Plutarchus de solertia animalium quæ sequuntur de corvis Africa commemorat. Hæc omnia ejusmodi sunt (loquitur autem de mirabili araneæ textura) ut nisi quotidie conspectui nostro offerrentia fidem facerent, non minus fabulæ putarentur, quam corvorum in Africa solertia, qui potu indi-

indigentes lapidibus injectis in aquam, eo usque eam impleto cavo continente ebriant, dum rostro attingere licet. Aut cum vidissem canem in navi absentibus nautis lapillos in amphoram oleo non repletam injicere, miratus sum quomodo intelligeret à gravioribus immixtis leviora sursum elabi. Idem verbosè Alianus quoq; de corvis Lybicis exponit libro secundo de Animalibus, cap. 48. & dicit eos scire natura quadam recondita duo corpora unum locum eundemq; non capere. Cui consentit Plinius libro decimo capite quadragesimo tertio. Atq; inde existimant quidam proverbiorum ortum, *κόρως ὑδρέει, corvus aquas*, quod de illis dicitur, qui rem optatam ingenio singulari consequuntur, aut nova quadam ratione obtinent quod desiderant, alii tamen ad fabulam Ovidii retulerunt, de qua in expectatione Aulica mentio facta est. Sibi vero metipsi hoc symbolum propter multa ingenii sui monumenta edita voluit adscribere Cæsar Capacius Neapolitanus, quod in illis sæpe ab aliis non tractata attigerit. Paradinus habet *INGENII LARGITOR*: eadem significatione. Alius, *LABORE ET INDUSTRIA*. Quo monemur, in omnibus rebus difficultibus & necessitati obnoxiiis, singulari studio & cura opus esse, quod etiam indicat proverbialis versus apud Suidam,

Χρεια δίδασκει, καὶ ἀμυσθῆ, σφόδρ.
Rudes docet sapientiam necessitas.

Et Poëta noster ingenioso Disticho,

Mim est ingenii vis & solertia corvis:
Natum ut doceat, quam sit ubique potens.

SOLERTIÆ vis.

Sciurus tranat amnes exiguo ligno caudam habens pro velo expansam. Non enim natura alium Sei concessit natandi modum, propter exiguum corpus & nimiam pilorum densitatem in cauda villosa, qua cito imbuta aqua mergeretur in fundum. Oppianus solertiam illam elegantibus verbis describit, Sciurum cum pavone caudam explicante conferens. Nec abfimilis natatio piscis Nautili. Hujus hieroglyphici significatio est sæpe ingenio & solertia in rebus difficultibus & admodum impeditis plus obtineri quam viribus corporis. Vincit equidem solertia vires, &

Exiguus tranat ceu flumina magna Sciurus,
Res gerimus magnas viribus ingenii.

Polybius de prudentia Xantippi Spartiani scribens, qui Romanorum copias profligavit, antea insuperabiles, & Carthaginem collapsam erexit, ex Euripide dictum refert, unius rectum refert multorum manus vincere. Et quid vires sine solertia? periculosissimum impedimentum.

SOLITUDO benefa.

Major est post otia virtus. Urso certo tempore latitare in suis antris ferunt, in quibus residentes priorum pedum succu vivunt, eoque pinguescunt: adeo *Φαλιδου*, i. e. in *lustris degentes*, à Theocrito cognominati. Non aliter ingenia vivida, quo plus recessus & otii interdum sibi sumunt, eo postea alacrius rursus sese exerunt, omniaq; dextre peragunt, secundum illud Sophoclis,

Φιλία γὰρ ἀνεὶν περὶ γὰρ ἀνὴρ πρὸς ἄλλων μέγα, id est,
Solet enim remissius agere vir magnum negotium transiens.

Quemadmodum autem vita solitaria nimis, & istud *ἀδύς βίωσις*, à Plutarcho impugnatum, intempetive & sine ratione susceptum, præsertim ab iis qui Republicæ & patriæ præ aliis inservire possunt ac debent, non probatur: ita profecto hominum doctorum & ad vitam philosophicam idoneorum secessus honesti minime sunt vituperandi. Quod certe in hac nostrorum temporum incivitate & tanta animorum distractione privato nemini vitio verti poterit. *Φίλον γὰρ πῶς τις ἀβυσσοῦ μῦστον ἀμικτόν καὶ Φιλέτημον*, i. e. *Gratum enim est quodammodo tristitia affectis locus secretus & solitarius*. Ac præclara etiam est sententia Iuliani Martyris in epistola ad Zenam & Severum, *οὐκ ἔστιν εἰπέειν, ὁ θεῶν ἐν ἀλάγειν, μήτε ὁρᾶτω πολλὰ: μήτε ἀκούειν ὀπιτηδύετα*, i. e. *Ut paucis dicam, qui bene vult vitam peragere, neque videre neque audire multa studeat.*

Thynni, sive Thyurni, ut Dorion & Oppianus tradunt, soli ex Oceano migrant, & per fretum Gaditanum ingrediuntur in mare mediterraneum: Vere autem subeunt in Pontum Euxinum, nec alibi quam in illo fecundant, uti Aristot. Plinius & Solinus asserunt. Illorum maximi soli semper & separatim natant: minores vero gregatim, adeo ut horum agmen exercitui Oppianus comparet. Figuram enim Cubi efficiunt & quadratum in natando ordinem observant, ut si thunnispex eminentes thunnos probe numeret, statim totius gregis numerum inire possit: quod facile colligat altitudinem latitudini & longitudini aequali ordine respondere, ut Plutarch. refert lib. de sol. anim. Igitur non solitarii illis, sed totis gregibus piscatores inhiant, ut questus sit illis uberior. Fit etiam mentio piscationis thynnariae in l. venditor. D. Commun. praed. & c. Varius autem hujus hieroglyphici usus esse poterit. Satius enim est vel in solitudine tuto latere, quam temere perire cum stolidi multitudine, Sunt & juvenum mores illo luculenter expressi, qui multo gaudent, quamvis pernicioso, consortio. Sed senes ut prudentiores, remoti a turbis & strepitu, sibi potius vivunt, & Reipub. vigilant, &

B ita cum privata, tum publica evitant pericula. Praeclare Euripidea Menalippe;
Τὸ γῆρας, ὦ παῖ, τὰν νεωτέρων Φρενῶν
σφάττειν πέφυκε, κ' ἀσφαλέστερον,
ἐμπειρία τῆς ἀπειρίας κερταί.
Senectus, o fili, juvenilibus annis
Sapientior est, atque tutior:
Et experientia vincit imperitiam.
Videatur & Nestor apud Q. Smyrn. lib. 5. Paralip.
Turmatim juvenes, aeti gaudent aequore Soli
Majores Thyurni: dic mibi utri sapiant?

SOLITUDO quid requirit.

Passer solitarius graecis τρυφῶν μονάζων, quo etiam nomine in Psalmo III. (quamvis aliqui de eo disputent) appellatur, nunc etiam in Alpibus Tridentinis ab incolis Italice vocatur, *merulo solitario*. In Germania vero reperiri vix existimatur, estque ex Merularum genere, colore fusco, magnitudo tamen illis minor, ac solivaga. Nostris etiam temporibus Mediolani & Venetiis mas cicur redditus, & canoras saepe numo aureo comparatur. Cumque illi sit proprium & innatum amare solitudinem, & in illa suavius quam alibi cantare, non male repraesentat eum qui propter studia graviora aut aliarum rerum laudabilium gratia, vitam solitariam expetit: nam ex Horatio lib. 2. Epist. 2.

Scriptorum chorus omnis amat nemus & fugit urbes.

Ac Ovidius praefertim de poetis, 1. Trist. 1. cecinit,

Carmina secessum scribentis & oia quarant.

Quamvis vero Petrarca in duobus libris de vita solitaria, magnis laudibus eam extollat, fatetur tamen solitudinis studio amicitiae jura non esse contemnenda, & turbas non amicos fugiendos. Sed propter nimis enormia vitia profecto his nostris dissolutissimis temporibus multis civitas carcer, & solitudo paradifus merito fieri incipit. Idem Petrarca, & ex illo Guazzius de civili conversatione, laudabilem solitudinem (non de altera vitiosa, qualis fuit Tiberii Caesaris Capreis, ubi savitiae ac libidinis detestanda officinam aperuit) distinguunt in perfectam, quae est piorum & religiosorum hominum & minus perfectam, quam & ipsam trifariam partiuntur. 1. in solitudinem temporis, qualis est noctis silentium, & similia. 2. Loci, quando sibi quispiam idoneum secessum ad utiles meditationes elegit, de qua hic potiss. agitur. 3. Animi, quando corpore quidem in medio aliorum versamur, animo autem & cogitationibus toti in nobismet ipsis sumus.

Secessus praecleari aliquid meditantibus apti.

Namque boni in strepitu quid cecinisse queas?

SOPHISTA. Vir prudens.

Cammari sive Gammari nostrates caudati, quos Cardanum cum Cancris confundentem Scaliger acriter castigat, & prorsum & retrorsum promoventur. Illud, collecta leniter & sublata parum, cito; impulsu rursus correcte cauda: hoc, contracta ea celeriter, & retrorsum collecta: Sicuti volunt, se movent; & imminenti atque urgenti se subtrahunt incommodo. Dionysius Lebeus Batil-

lius, Regius Mediomatricum Praeses, acri cum inveciva in Sophistam hæc dirigit, (quamvis non A
gammaram, sed canerum ab Hercule debellatum exhibeat depictum) qui quidem adeo lubricus ac
versatilis esse solet, ut cum jam te constrinxisse fugitivum putas,

Effugiat tamen hæc sceleratus vincula Proteus.

Unde & Plato Sophistam describit *ποικίλον εἶναί θηρον, καὶ (τὸ λεγόμενον) ἢ τῆ ἐπέφ. ληπτόν. multi-*
plicem esse belluam, & (ut est in proverbio) non una manu apprehendendam. Scipio vero Bargagius in
Italicis libris de Impressis, ut vocant, nos docet, recte etiam eos uti hoc hieroglyphico, qui dum in
virtutis curriculo, atque bonarum artium studiis retrogredi exitimantur, tanto in illis sæpe promo-
ventur celerius, atque ad illustrem honoris metam tandem pertingunt. Tribuitque hanc inventio-
nem Ludovico Ludovici Bononiensi Comiti, cum dicit: *Retroadens accedit.* Nos in adjecto Disti-
cho magis ἠδικῶς eos, qui sibi jam ad propositū felicitatis gradum pervenisse videntur, monuimus,
ut caveant, ne res ipsorum subito retro sublapfæ ferantur. Nam ut Syri sententia habet:

Fortunam citius reperias, quam retineas.

Igitur juxta vetus monostichon:

ὄτ' εὐτυχίης μάλιστα, μὴ μέγα Φεβνεί:

Minus insolesce, quo magis beatus es.

At disticho concludamus:

Nec tibi confidas nimium, ne cæpta ferantur

Mox tua, retrogradus cancer ut ire solet.

SOPHISTÆ.

Rana Græcis βδέραχος, quasi ὁ τῆ βοῆ τρεχέως dicitur, ut Schol. Theocriti observavit. τὸ γὰρ μέ-
λος ἢ καλὸν ἀδει, ut Moschus Idyllio 3. innuit. Certe Ranarum nocturnam illam & molestatam
coaxationem, fulgentis lampadis splendore illis repente objecto reprimi, cunctasque illico, ut pote
quibus oculos inopinatus fulgor præstrinxit, conticescere, experientia ostendit. In S. quidem literis
Rana, ut pote immunda animalia & loquacia, pseudopphetas significant, Apoc. 6. Agyptiis inter
alia ἰσχυροφικὰ Rana Sophistarum nugas, & contorta aculeataque Sophismata, ut Cicero loquitur,
exprimunt, sive ob vocis tantum argutiam, sive quod in cæno Rana voluptuose habitent. Quod
utrumque in Sophistas congruit. Nam & his eloquentiæ multum, sapientiæ parum, secundum Salu-
stium, & omnis ad theatricam pompam & inanem ostentationem actio ipsorum est composita, ut
vividis illis coloribus describit Plato in Sophista. Ut igitur Rana face noctu accensa obmutescere co-
guntur: sic Sophistis etiam, detectis ipsorum argutiis, & resolutis fallaciarum strophis irrefragabili
veritatis luce, tandem adeo os oculique confunduntur, ut omnibus sincere judicantibus sine iudi-
brio pariter & odio. Vetus est:

Ψευδόμενοι δὲ εἰς λαυθάνας πολλὸν χρονον:

Nunquam mendax diu lateat.

Quod pulchre expressit B. Chryfost. Οὐδεμίαι δέσται βοηθείας ἢ τῆς ἀληθείας ἰσχύς, ἀλλὰ πάντων
ἔχει τὰς σθεινύτητας αὐτὴν, ἢ μόνον οὐκ ἀφανίζεται, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν τῶν ἐπιγεσθῆναι ὁππότενται
Φαιδρετέρη καὶ ὑψηλοτέρη, ἂν εἴη τῶν εἰκῆ κοπιόντων ἑαυτὰς καταγαλῶσαι: Nullo eget auxilio veri-
tatis vis. Quin etiam si infiniti ipsam velint extinguere, non modo non obscuratur, verum etiam
per eos ipsos, qui incommodare conantur, illustrior & excelsior redditur, illos frustra se tor-
quentes deridens.

Lumine percussa cessant maledicere rana,

Et victus veri luce Sophista tacet.

SPES Certa.

Anthiarum diversa genera cum veteres, tum recentiores scriptores recensent. Sed Anthias à
Græcis ἰσχυρὸς ἰχθύς dicitur, sacer piscis, teste Aristotele. Quod cognomen etsi cum multis aliis
commune habet, Anthiæ tamen jure quodam peculiari tributum videtur, quod quem locum in
mari incolit, & belluarum expers, & urinatoribus tutus sit, quodq; ejus fiducia confirmati piscis ibi-
dem audaciter fortificent ac pariant, tanquam obsidem securitatis nacli, ut Aristot. A. lianus, Plutarch.
aliqui

A aliique tradidere, quibus tamen causa in obscuro est, fugiantne natantia illa monstra Anthiam, an presentia ejus signum sit locorum belluis istis carentium, quæ agnoscat ille ac observet, ut calliditate & memoria præditus. Sed & Delphini hic tripodiantes conspiciuntur, tamquam Anthia præsentia securi à marinorum Theonum, atque Cleonum immanitate. Usus autem fuit hoc symbolo Illustris quidam bellicosus vir, in regno Neapolitano Marchio, quo innuere voluit se excisis communis tranquillitatis perturbatoribus securitatem publicam peperisse patriæ suæ: nec inconcinne addidit ex Horat. 1. Carm. Od. Z. NIL DESPERANDUM. Quod elegantius apparet, si sequentia istic verba memoria simul colligas. Et certe Principe bono, justo ac forti, amanteque pacem & quietem pub. duce & auspice, subditis nil desperandum est. Hinc illa tot Romanorum Imp. qui urbi & orbi pacem securitatemque præstiterunt, in vetustis numis elogia: SECURITAS PERPETUA. SECURITAS AUG. SECURITAS P. R. SECUR. ORBIS. SECURITAS REIP. Quæ inter alios explicat Const. Landus, Complani Comes, in suis Numismatum miscellaneis. Et pulcre Seneca: hi, inquit, quibus ad propositum bene vivendi aditum confert securitas publica, necesse est auctorem hujus boni ut parentem colant, Dicat igitur Princeps justus & fortis,

*Me duce Squammigerum tuto genus ambulat undis,
Quoque loco versor bellua nulla manet.*

Sed verissime de Principum & Regum principe, ejusdemque principis populo dicamus.

SPES Frustrata.

SI cui palea pro tritico, & pro thesauro carbones offerantur, expectatione sua ille frustratur. Efaías cap. 5. v. 2. de Deo & Ierosolyma, quam vineæ comparat agens: expectabat, inquit, ut ederet uvas & edidit labruscas. Populus Judaicus vitibus luxuriavit labrusca vitis agrestis est, uvam proferens quæ Plinio *civada*, & uva taminia dicitur. Alii vocem Hebræam Beuschim, interpretantur uvas malas & fetidas.

SPES in adversis,

Cicadam quasi cito cadentem, id est, celeriter evanescentem dictam esse quidam volunt apud Græcos *τρίψις* est *τρίψις* id est, stridere. Aristoteles lib. 5. c. 30. in minores & majores dividit & has argutas, illas mutas esse, maresque canere, fœminas silere ait. Quod si quis pleniorum de his cognitionem desideret, legat quæ Cælius Rhodiginus lib. 17. c. 6. prolixè diseruit. Sicuti autem cicada hieme recondita torpet, & in terra latitans frigora patienter tolerat. expectans tempus æstatis calidius, cujus tempore & simul roscido florum ac herbarum humore quasi reviviscat: ita vir prudens ferens aliquantisper patienter adversæ fortunæ insultus fortunam meliorem animo constanti & æquo in terra expectat. Quod quidem piis hominibus indubitanter divinum auxilium suo tempore sperantibus in omnibus calamitatibus assidue est meditandum. Quale evidentissimum exemplum in S. Jobo proponitur, ex cujus lib. c. 14. hoc dictum desumptum est, ubi ait: *Cunctis diebus militia mea expecto, donec veniat immutatio mea.* Hadrianus Junius aliter accepit: nam cum cicada tantum rorem lambat ex floribus jam apertis, & reliquos immaturos & occlusos prætereat, donec suo tempore quoque illis frui liceat, præsentibus interea fruens, ita quoque unusquisque in sua *avta* contentus vivere quamdiu necesse est, debet. Addidit autem Italicum proverbium, proverbium, *DI EVESTO ME CONTENTO, ET MEGLIO SPERO*, id est, Præsentibus contentus meliora spero. Quo pertinent Lucretii versus libro 4.

*Quod si quis vera vitam ratione gubernet,
Divitiæ grandes homini sunt vivere parce,
Æquo animo, neque enim est penuria parvi, &c.*

Et Poëtæ ingeniosi Distichon,

*Frigora feri patiens, spe veris, parva cicada:
Sperit & infestis mens bona semper opem.*

SPES Impiorum.

DUm aliquid melioris fortunæ reliquum est impiis, Dei judicia subsannantibus, & in cordis duritie ferociter perseverantibus, confidunt se sua prudentia & virtute facile sarcire posse suas

Dd 2

jactu.

jaécturas; & cum alios periisse vident, se tamen inviolabiles imaginantur, quando malis ipsi non opprimuntur penitus. Ita recurrit vetus illa vox profanorum quos Esaías cap. 9. v. 10. amatulenter vociferantes inducit. lateres ceciderunt, sed lavigato lapide aedificabimus: Sycomori succia sunt, sed cedros immutabimus. Lateritii parietes diruti sunt, lapideos & quidem eleganter politos atque constructos erigemus. Aedificia Sycomoris excisa, facile computruerunt & corruerunt: cedros succiamus, id est, cedrinas trabes substituemus. In summa, domos aeternum duraturas extruemus a fundamentis ad fastigia. Infaniam istam perstringit propheta, Psalm. 49. Amos item cap. 3. & 6. At impij poenas quibus à Deo ad humilitatem & poenitentiam vocantur, in occasionem majoris petulantiae fastus, luxus, libidinis, sibi convertunt, fingentes se satis superque instructos & armatos esse contra Deum ad omnes illius iras & minas propulsandas: atque ita suppliciis attriti, quasi jam defuncti quibuscumque periculis, securius & impudentius quam antea peccant. Haec autem quid aliud sunt quam aperta blasphemiaque veritatis, potentiae, providentiae, severitatis & justitiae Dei negotia quae sine atrocibus poenis & ultimo exitio abire non possunt?

SPES *Jucunda nutrix.*

Constat urfos pluvio interdum tempore & imbris cadentibus solere potissimum una colludere & tripudiare; quasi praesagientes depulsis nubibus aurae serenitatem esse brevi consecuturam. Sic viri fortes & constantes è longinquo saepe in rebus adversis prosperiorem fortunam prospicientes, tantum abest ut abjecto sint animo ac perturbentur, ut etiam spe certa sibi lata omnia polliceantur, Horatianum illud crebro meditantes,

Non si male nunc; & olim

Sic erit.

Et Ovidianam similitudinem,

Nube solet pulsa candidus ire dies.

Atque ita fortitudinem cum prudentia conjungentes, tamquam duobus ducibus certissimis, facile consequemur, ut neque in rebus secundis nimis nos efferamus, neque in adversis desperemus: quod eleganter Nazianzenus exposuit in tetraſtichis.

μη σφόδρα ἠυππείν, &c.

Ne fide multum, neve desperem nimis.

Illud solutos efficit, pessundat hoc.

Hoc corrigens, illud tenens, reliquam sine

Livore rectius peragrabis viam.

Huc pertinent egregia scripta de Tranquillitate animi, quorum tam sacri, quam seculares auctores non pauca posteritati reliquerunt, & quae manibus studiosorum teruntur.

SPIRITUS *Sanctus.*

Nota est venti substantia, nota origo, nota progressio aliquo modo: sed aliquo modo etiam insignita. Nescis unde venit, &c. Joan. 3.

Scitur rationibus exhalationem esse fumosam, subilem, ex terra progressam, sursum elevatam, frigiditate aëris repulsam deorsum & oblique agitatum circa terram. aërem secum rapientem. Item scitur sensu à qua plaga mundi, in quam tendat. Sed nescitur ex quo loco terrae prodeat, & quousque progrediatur. Scimus ex verbo Dei & patefactionibus & operibus ipsius, quod Spiritus Sanctus sit ὁ Θεὸς ὁμοούσιος, quod sit Deus, quod essentiam à Patre & filio habens, hoc est spiritus utriusque. Item quod à Patre per Filium nobis detur, mittatur in corde nostra, & ad illum tendat, hoc est, illi conformes nos faciat. Sed nescimus modum processionis ex Patre & Filio: nescimus modum operationis in cordibus.

Ventus est status substantialis, & agitur. Sic Spiritus sanctus est ὁ Θεὸς ὁμοούσιος divinum, & spiratur à Patre & Filio, hoc est, substantiam ab illis communicatam habet, & mittitur in corda hominum, ut ea moveat, vivificet, regeneret ad vitam aeternam. Ideo Christus affians discipulos dicebat: Accipite Spiritum sanctum, &c.

Ventus spirat ubi vult, hoc est, libere vagatur, quo & qua Deus vult: ab hominibus non produci neque

A neque coëceri potest. Sic Spiritus sanctus dona sua confert quibus vult, quibus destinata sunt à Deo liberrime, sine respectu dignitatis aut facultatis nostræ: utque non alicui potest Deus ut quemquam eligat, ita nec prohiberi quominus electos convertat. Distribuit unicuique prout vult, inquit Apollolus.

Ventus est validus & mirabilia efficit: arbores evellit, saxa torquet in sublime, ædificia dejicit, &c. Spiritus sanctus efficacissimus, quia divina potentia operatur: ex cordibus lapideis facit carnea, ex mortuis vivos, ut Apostolos timore confectos admiranda fortitudine & constantia roborabat, & donis miraculorum replebat. Arma nostra, inquit Paulus 2. Corinth. 10. non sunt carnalia, &c. At 1. Reg. 19. dicitur: Non in vento valido montes subvertente, & petras confringente; nec in commotione, nec in igne Dominus, sed in voce tacita & tenui. Item super Christum descendit Spiritus sanctus in specie columbæ, quæ significant Spiritum Dei levissimæ auræ, & simplicitati & quieti columbina: potius similem esse quam vento valido, terræ motibus & flammis Isaias de Christo, Ecce (inquit) Servus meus non clamabit, &c. Resp. Diversa, sed non pugnantia monstrantur hæc symbola & testimonio in natura & actione Spiritus sancti, &c. Lenis autem & mansuetus est. i. Quia Deus ad misericordiam magis quam ad iram est propensus: beneficiis per se, perditione non nisi per accidens lætatur. Ideo dicitur alienum opus facere, ut faciat propriam. Isai. 28. 21. Misertur in mille, vindicat in quatuor generationes: non irascitur sine aliqua misericordia, in ira recordatur misericordiarum: misertur sine ira: omnium iniquitatum peccatoris penitentis non recordatur. Ezech. 18. 2. Quia numquam aut in principio, nec flatim, mediis vitur, violentis & terribilibus. Calamum quassatum non conterit. Stulta & infirma mundi elegit, in silentio & spe fortitudo piorum, Rogantur fideles, nomine Christi, 2. Corinth. 7. ut reconcilientur Deo. 11. Quia fecit mansuetos. Exemplum est ipse Christus, discite à me, quia mitis sum & humilis corde. Beati mansueti & pacifici. Estote simplices sicut columbæ: sine fraude & cupiditate vindictæ. Est autem validus & vehemens Spiritus, quoniam efficaciter agit per instrumenta infirma. Vis ejus potenter exierit sese in electis, eos convertendo: in reprobis eos convincendo, judicando, damnando, & morte æterna puniendo. Odor vitæ & mortis, &c.

C Ventus, & si validus, tamen non semper æqualiter flans: sic non semper æqualis gratia & vigor donorum Spiritus sancti in electis. Bernard. epist. 253. homo in hoc sæculo numquam manet in eodem statu: sed semper proficit aut deficit.

Ventus ducit in mari navigantes in portum. Nos navigamus in periculoso mari, in mundo. Hic flatus Spiritus sancti regit nomen, hoc est, totam Ecclesiam Christi & singula membra, & provehit in portum, hoc est, in cælum, &c. Qui Spiritu Dei ducuntur, hi sunt filii Dei, Rom. 8.

Ventus sonat, & tanto magis quanto ipse flat validius, & quanto validius ei resistitur. Spiritus sanctus excitat confessionem & tanto magis, quanto ipse agit efficacius in cordibus, & quanto acrius resistit mundus prædicationi Evangelii. Exemplum sunt Apostoli in Pentecoste, edentes confessionem sonoram, &c. Item Act. 4. Non possumus nos quæ vidimus & audivimus non loqui. Accendit enim animas zelo gloriæ Dei. Act. 17. Irritabatur Spiritus Pauli in ipso cum videret civitatem idolis deditam. Rom. 10. Corde creditur ad justitiam: corde fit confessio ad salutem. Exemplum habemus nostrorum temporum: quo magis adversarii conantur reprimere Evangelium, eo magis propagatur.

D Ventus tempestates ciet in mari. Spiritus sanctus per professionem Evangelii excitat motus in mundo dissensiones, pugnas, bella, cades, &c. Occup. Atqui Spiritus sanctus pacificus est mansuetus. Resp. Pacem & mansuetudinem efficit in iis quibus donatur: sed bellum & persecutio sequitur confessionem veritatis propter malitiam hostium Evangelii. Ideo Christus ignem veni mittere, &c. Non pacem, sed gladium. Nostro tempore, quantæ tempestates motæ; quantum sanguinis fufum? procellæ, & fluctus decumani nos petunt: Deum oremus ne nos opprimant.

Ventus terra nascentia fovet & vegetat, quia aërem, terram, & res ipsas perspirat, humorem & siccitatem in illis temperans. Sic spiritus sanctus & Creator fuit cum Patre & Filio, & adhuc fovet ac conservat res creatas. Genes. 1. 2. Est etiam regeneratur hominum ex cælesti semine verbi Dei, quod non fert fructum nisi ab ipso excitatum: neque fructus manet nisi iplo affante & fovente corda. 1. Corinth.

Corinth. 3. Ego plantavi, Apollo rigavit. Deus dedit incrementum. Joann. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu non ingredietur regnum caelorum. Idem significatum est vento fuscitante ossa, Ezech. 37. quia Spiritus vivificat etiam corpora. Job. 3. 34. Spiritus Dei fecit me, &c. Et animas Ideo Spiritus vitae dicitur. Rom. 8. 2. & Spiritus vivificans, 2. Cor. 3. 6. Et refuscitabit ad vitam aeternam consummabitque beneficium inchoatum. Rom. 8. 11.

Ventus aërem purgat. Spiritus sanctus in nobis dispellit nebulas ignorantiae Dei, errorum, cupiditatum malarum, &c. Illuminat mentes agnitione Dei, Est Spiritus veritatis docens Apostolos & pios omnes omnia.

Ventus, siccum aërem humectat: humidum siccatur & serenatur: aestum refrigerat. Spiritus sanctus conscientias sensu irae Dei arefcentes, contabescentes, & tristitia obnubilatas, consolatione & sensu gratiae divinae rigat, serenatur, reficit.

Ventus non solum refrigerat in aestu, sed ignem etiam excitat flando. Sic Spiritus sanctus incendia & ardorem malorum affectuum, cupiditatum, & desperationis ignem infernalem extinguit: accendit autem in cordibus ignem caelestem, id est, amorem Dei & proximi.

Frigidi fumus natura: sed per Spiritum sanctum dilectio Dei in cordibus nostris effunditur & sensu illius exitatur dilectio nostra erga Deum & per hanc dilectio proximi. Rom. 2. Misit in corda nostra Spiritum filii sui clamantem, Abba Pater.

SPIRITUS Sancti lux vivifica.

Pulcherrimus flos, & si quis alius inter omnes insigni varietate colorum admirandus, quem à forma Turcici pilei Tulipam nominant, quae fuerit planta apud veteres nondum plane constat; quamvis pertinere ad Narcissos nonnulli rei herbariae peritiores conjiciant, nunc passim in hortis cultus celeriter ad radios solares sese pandit, illis vero occultatis, aut pluvia tempestate superveniente statim rursus clauditur ac languescit. Illuminationis caelestis hieroglyphicum, ad quam mens conversa clamat,

O Lux beatissima,

Reple cordis intima

Tuorum fidelium,

Addamus & illud,

Marcidus ut flos hic languescit sole latente;

Caelesti sapimus sic sine luce nihil.

Sine tuo Numine,

Nihil est in homine,

Nihil est innoxium &c.

STUDIORUM Modus & ratio.

Sunt nonnullae plantae, quarum flores nocte tantum, ut Hesperidis, aliae ad auroram, ut Genistae Hispanicae vel Italicae dictae, arborecentes, gratum odorem spirant; quarum flos deinceps Sole superveniente, potissimum fervidiore, plane redditur inodorus. Cujus rei causam Theophrastus & alii referunt in humidi ac siccitatis tenuitatem ac paucitatem, quae ambo acre diurno calidiore superveniente facile dissipentur. Admonemur hoc symbolo, labore ac industria in laudabilibus rebus universis, vel addiscendis vel gerendis opus esse, non desidia ac procrastinatione. In primis vero indicatur, horas matutinas (cum diluculum etiam in sacris literis accuratum studium & rem mature procuratam significet) & tempestivas, ad studia liberalia ac musas excolendas esse convenientissimas. De quo haec hendecasyllaba doctiss. Jo. Sambuci plura erudite admodum subjiciunt.

Quod tempus studii severiores

Certatim tribuunt feruntque amicis

Est aurora parans viam diei,

Nondum cum radiis sequens coruscans

Sol, pastos revehit suos jugales.

Tum nulli impediunt graves calores,

Vexant frigora nec molestiosa.

Ergo qui sitiunt sacros liquores,

Auroram studiis colant amicam.

Notus est omnibus Hesiodi versus:

Ὡς ὁ δ' ἔργον τεύχων ἀπομύσει αἴσαν.

Huc pertinet quod noctem Graeci ἐν Φεβλίω appellarunt, teste Plutarcho ἠδὲ πολὺ παραγυμνασίου & Clemente Alexandrino in Protreptico.

STUL.

S T U L T I.

Camelopardalis Græce ac Latine dicta, Ethiopib. Nabis, Arabibus vero ac Turcis Zurnapa unde vulgare Ciraphæ nomen, apud Pausaniam libr. 9. Camelus Indiæ putatur. Plinius Julium Cæsarem primum Romæ in amphitheatro ludis Circensibus spectandum hoc animal dedisse scribit, quod Dion libr. 43. confirmat, atque ibidem Camelopardalin accurate describit, quemadmodum & Oppianus 111. Cyneget. Heliodorus, Strabo, Petrus Bellonius inter recentiores, Observat. l. 2. Strabo libr. 16. propter atymmetriam & partium inconcinnitatem Camelopardali nihil tribuit celeritatis, ac *Beloua* potius esse dicit. Unde Horatii dictum libr. 2. epist. 1.

Diversum confusa genus Panthem Camelo.

Recte autem hac similitudine illi notantur, qui omnia dicunt vel faciunt stulte & confuse, nec ullibi sibi constant. At contra in omnibus rebus verus ordo commendatur & Harmonia mutua, quam Plutarchus divinam, pulchram, admirandam, ut antea Plato & Aristoteles, cognominat.

Stultorum numerus innumerus. Verum ad quasdam classes eisdem revocare fert animus. Prov. B cap. 26. v. 11. Sicut canis, inquit Salomon, ad vomitum suum revertitur, sic stultus iterat stultitiam suam. Et S. Apostolus Petrus, 2. ep. c. 2. v. 22. Sus lota reversa est ad volutabrum cœni. Nomine stultitia, primum errores salutis nostræ fundamenta concutientes intelliguntur: deinde mundi inquinamenta, quorum meminit Apostolus. Hieroglyphicas notas igitur habemus in cane ad vomitum suum revertente, & sue lota in cœno iterum provoluta. 1. Perfidorum & transfugarum qui agnitam Christi veritatem deferunt. 2. Hypocritarum, & improborum, de quibus Chrysof. Homil. 5. in 1. ad Timoth. cap. 2. scribit, Homo, qui a versu suo peccato suo, & rursus pergens, eadem fecerit, est instar canis ad vomitum suum reversi. 3. Scurrarum, qui nihil nisi inania verba dicentia obscena, sycophantias & sarcasmos evomunt, hauriunt & perpetuo meditantur. 4. Voluptuosorum & Epicureorum, qui turpissimis sceleribus, fannis & profana mente Dei longanimitate tota vita abutuntur, subinde crimina criminibus cumulantes. At Servator noster. Matth. 7. 6. Nolite, inquit, dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos. Nazianzenus, postquam Julianum variis modis exagitavit, tandem subjungit S. Petri dictum. Et Clemens Alexandrinus in Protreptico 2. ad Græcos, suis homines prolixè depingit, ad eos gnomen Democriti accommodans, suos magis delectantur luto quam aqua, & in quibuslibet voluptuose insaniant. Potest etiam Hieroglyphicon istud repræsentare Sophistas qui altercationibus gaudent, veritatem mendacius, quantum in se est, confurcantes: de quibus lepide quidam dixit,

Hoc scio pro certo, quod si cum fercore certo,

Vinco, seu vincor, semper ego maculor.

Et alius de unoquoque istorum, Hic homo, ne incipiens quidem peccare, minimis rebus posuit fundamentum; sed ita ingressus est, ut neque ab alio vinci possit neque ipse omnino reliqua ætate præterire. Itaque nihil aliud studet, nisi ut lutulentus sus, cum quovis volutari.

S T U L T U S.

Musca in unguentum fragrantissimum collapsa, sic illic moriantur, odorem corrumpunt & bul-
lis veluti scabie obducunt; sic lævis quædam culpa (quam Hebræi stultitiam, ut & graviora delicta nominant) homini ob sapientiæ famam & reliquas naturæ dotes claro, multum existimationis adimit hominum sapientissimo teste, Ecclesiast. 10.

SUBLIMITAS.

Pingunt accipitrem Ægyptii cum sublimitatem significare volunt, inquit Horapollo, lib. 1. cap. 6. quoniam cum cætera quidem animantia, quoties in sublime tolli volunt, oblique ferantur, recta sursum evehuntur; solus accipiter recta in altum.

SUPERNA meditando.

Hieroglyphicon fuit Joannis Baptistæ Rasarii viri doctissimi & nostro seculo celeberrimi sicuti ipsius scripta abunde testantur, Aquila nigra supra nubes volare contendens, quod Lucas

cas Contilis scriptor Italicus explicat, cujus verba in hunc modum covertere in linguam Latinam volui. Est opinio Graeorum quorundam autorum, quod species quaedam Aquilæ nigra sit, quæ quando timet ne quid damni illi inferatur, neve per insidias capiatur, ad nubes usq; & ulterius evitandi periculi causa suo volatu ascendere conatur, neq; cessat donec se in tuto fore existimet. Verisimilius tamen est, Aquilam tamquam reginam avium ista proprietate admiratione digna esse præditam, quod ad Solem fixis oculis propter visus acumen, & absolutam hujus sensus perfectionem sese convertens, facile illum eximium splendorem ferre queat. Alii existimant, Aquilam beneficio luminis incomparabilis non solum vitæ longitudinem sibi conquirere, sed simul etiam pennas & vires renovare ac instaurare: quare ajunt, tempore potissimū autumnali, quando per plures dies celum nubilum & obscurum nobis solis conspectum admittit; aquilam ad superiora loca se conferre, intentisque oculis solares radios intueri, ac illis foveri ac sustentari. Hinc clarissimus iste vir ostendere voluit, se animo constanti & obfirmato, unicum hoc semper desiderasse ac expetivisse, atque omnes eo suas cogitationes direxisset, ut nimirum superatis omnibus rebus adversis, & quocumq; discrimine contempto, tandem ad certum portum & asylum, ac veluti ad verum lumen & splendorem perpetuum; bonarum scilicet artium ac laudabilium scientiarum cognitionem ac possessionem, pervenire, quarū ope & auxilio tuto & sine impedimento acquiesceret, ac sese quasi sua virtute involveret.

*Nubibus, ecce, Jovis volat altior omnibus ales.
Tu quoque ad alta animum, si sapias, alta vola.*

SYCOPHANTÆ.

Aranæ etiam optimorum & fragrantissimorum florum succum vertunt in venenum: Sycophantæ etiam pie tum dicta, tum facta sinistre interpretantur & depravant.

TACITURNITAS.

Turdus, κίχλη Græcis, ab Isidoro putatur à tarditate ita dictus, quamquæ alii potius per οἰονοποιίας sic nominari existimant. Aristoteles de histor. Animal. tria genera recenset ex primo genere est ἰζοφάγος, visivorus, 2. τετραχάς pilaris, & 3. ἰλιάς iliacus. Alii plura addunt, de quibus nimis longum esset hoc loco disserere. Habuit autem hoc Hieroglyphicon in crebro usu prudentiss. simul ac doctissimus vir Albertus Lollius, qui in Academia Brixienti se arcanum nuncupari voluit, propter singulare studium secretiorum consiliorum quibus delectabatur. Turdo autem non ideo taciturnitas attribuitur, quod semper taceat, vel plane expers sit vocis, sed quia ab omni garrulitate abstineat, idque potissimum faciat, quando solus in prato viridi vel simili aliquo plano ac patente loco versetur. Hincque factum quod antiquitas Harpocrati silentii deo turdum sacrificari. Quamquam vero Erasimus & Pierius ex Xenodoto proverbii κωφότης κίχλης, surdior turdo interpretentur, apud Suidam tamen & Varinū ex Eubuli Dionysio, videtur potius de taciturnitate esse intelligendum: Sunt autem innumera sententiæ apud autores, quibus silentium & taciturnitas commendatur, & nos superius quoque de eo aliquid attigimus, idq; paucis verbis Menander studuit exprimere, ubi inquit,

*ὅτι ἔδδεν σιωπᾶς ἢ χησιμώτερον,
id est,*

Nilil silentio est utilius,

Plura de hoc qui velit cognoscere, legat Isocratem ad Dæmonicum, Plutarchum in comment. ἀδολεσχίας, & in libello de Iside & Osiride, Agellium, lib. 11. cap. 10. Plinium lib. 3. cap. 5 & lib. 28. cap. 6. & præterea Paræmiographum in proverbio, Tutum silentii præmium.

*O decus eximium mentis sapientis, & apto
Tempore nosse sua & tempore nosse loqui.*

TALIONIS pæna.

Silurum veterum male à Th. Gaza apud Aristotelem Glanim esse verum, & imprudenter à Jovio aliisque cum Sturione confundi, recte notavit Rondeletius, Sed Ausonii Silurum in ejus Modella non esse Silurum veterum & Plinii; verum ipsam Sturionem, erudite evincit Jos. Scaliger in Anal. Lect. Certe veterum Silurum in rerum natura non esse desisse, sed hodieq; cum in mari, tum in Da-

A Danubio, aliisque majoribus fluminibus reperiri, certum est, & historia piscium scriptores late de re tota differunt: ejusque veram effigiem exhibet, ad quam nostra quoque conformata est. Grassator est Silurus & voracissimus, piscibus aliis sine discrimine se explens, & omne animal appetens: ut ex Plinio constanter fere omnes tradunt. Unde & à Germanis ad Danubium *Sebaid* dicitur, à damno, quod voracitate sua dare solet. Silurus igitur ut omne animal appetit, sic ipse ab hominibus contra ad delicias epularum studiosissime appetitur. Variæ igitur à piscatoribus fruantur ipsi insidia, & aliquot illum capiendi modos recensent auctores. Sic videlicet ex Rhadamenti lege, & ex talionis pœna, quæ & decemviris & Mosi visa est æquissima, merito quisque patitur, quod fecit aliis. Nec refert, etiam si non statim, sed lento gradu vindicta veniat. Nam ut pulcher. Heliod. ait in *Athiopicis* lib. 1. *ἡ πάντα πῦρ καταλέλοιπεν ἡμᾶς, ἡ δὲ ἰσχυρὰ καὶ ἠσιόδοι δὲ ἀμύγη μὲν ἀντιχὲ πικροὶ ποτὶ τὸ χέρι τῆς ἀμύγας πικέλευσα, τοῖς δὲ ἅτως ἀθεσμοῖς οὐκ ὄφθαλμοὶ τὸν ὀφθαλμὸν: Non omnino deseruit nos justitia secundum Hesiodum: sed quamvis interdum aliquantisper commiserit in sceleribus hominum, in longum tempus ultionem protrahens, tamen in ejusmodi nefarios acrem, injicit oculum.* Lege Plut. *ἠδὲ τὰ θεῶν, θεῶν πικροῦ μὲν.*

B Ubi de viperæ coitu Plinius differit, Tertia die intra uterum catulos excludit, deinde singulos diebus singulis parit, viginti fere numero. Itaque cæteræ tarditatis impatientes perumpunt latera occisa parente. Paulo aliter Aristoteles & Theophrastus hæc exponunt. Herodotus quidem hanc mari prius interempto pœnam luere feminam affirmat, cui ad stipulantur Horapollo, Nicander, Alianus, Plutarchus, Basiliius magnus & Hieronymus. Sed Apollonius apud Philostratum, & Maximus Tyrius superesse partui suo viperam tradunt. Quod similiter confirmant Jo Brodæus in Misc. & Jul. Caf. Scaliger in Exerc. Quicquid sit, typus profecto hic talionis pœnæ est insignis, ut merito ab eo potius, quam ab Oreste aut Alcæone ex Tragediis exempla ultæ paternæ necis petenda esse Alianus censet. Potest etiam accommodari in malorum parentum nefariam sobolem. Nam, ut Nicephorus Gregoras argute ait, *τῶν πονηρῶν ὡσεὶ ἀτῶν ἀξία τὰ γένηται. Malorum seminum mali fructus.* Certè Proclus Archimedi in hanc rationem scribit apud Theophrastum Simocatam: *ἡ παῖδας ἔχεις πατρὸς κακίας εἰκόνας ἀληθεῖς καὶ ἰσάλατα ἕτω ὅτι καὶ τῆς ἐχιδνῆς κνήμα ἔχει μὲν ἀνοσιότητά.* C *Ἐξέχεται, τὴν κούφορον καὶ πηλοῦ γαστέρα. Διαφρηγνόντα: Liberos habebis vitiorum paternorum ventrem & expressam imaginem. Sic enim & vipera partus, maternam impietatem amulantur, dum ventrem, qui eos tulit & nutrit, lacerant.* Angelus Politianus alio sentu hoc Hieroglyphicon de Marfilio Ficino, paucis annis innumeros ingenii fetus producente usurpavit, hac addita *Ἐπιγροφῆ: ANTE PARIS QUAM CONCIPIS.* Alius quidam vir magnus idem torquet in hostes Ecclesiæ, qui illam quidem non secus, ac viperea soboles matrem rodant ac lacerent, sed illa tamen incolumi & salva, ipsi misere pereant. Ad prius Hieroglyphicon accommodantur sequentes vers.

*Ecce ut rupta alvo protrudat vipera gnatos.
Sustulit illa matrem, sustulit hanc soboles.
Ad postremum autem referimus Hexastichon:
Viperæi exedunt ceu matris viscera fetus:
Sic, quos ipsa suo fovit alumna sinu.
Roditur, heu, nimium sanctorum Ecclesia multis!
At non eventu, nec ratione pari.
Viperam nam salva infelix prole interit, illis
Hæc contra extinctis non peritum manet.*

TEMERITAS.

D *Definitur Temeritas, ut sit defectus consilii, & præcipitatio quædam, imprudentiæ cognata, per quam ea fieri dicuntur, quæ ratione non geruntur, vel propter impetum voluntatis, vel passionis, vel ex contemptu. Ideo temeritas continetur sub præcipitatione, quæ utrumque respicit, sed magis primum, Recte itaque Horatius lib. 3. Od. 4.
Vis consilii expertis mole ruit sua: In majus: iidem odere vires
Vim temperum dii quoque provehant Omne nefus animo moventes.
Ee Ob*

Ob hanc causam D. Ambrosius, quum olim apud Thesalonicanam seditio esset exorta, & Theodosius Imperator ira incensus, ex improvise plebem ad ludos congregatam, à militibus obrunctam sufflisset, persuasit imperatori, ut in omni poena capitali sumenda, spatium triginta dierum interponeretur, à lata sententia ab Imperatore, ne is impetu & furore illa faceret, quorum etiam eum postea poeniteret, illa tamen non possent amplius emendari, & hac ratione locus misericordiae vel poenitentiae non periret, sicut legimus in Sozomeni hist. Eccl. lib. 7. cap. 24. & in August. lib. 5. de Civit. Dei, cap. 26. & l. Si vindicari, C. de poenis. item Carm. cum apud Thesalonicanam, in q. decreti. Temerariorum hieroglyphica tabella est is, qui equum conscenderat furentem. Raptans enim illum ferebat equus: at hic non magis descendere equo currente potuit. Hic quidam obvius, Quo abis? inquit. Ille vero, demonstrans equum digito, verbis in auras evanescentibus clamavit: Quod isti placet. Eos etiam si quis interroget, Quo ferimini? vera volentes dicere, respondebunt simpliciter quidem, Quo cupiditibus nostris placet? parùm vero quo quidem voluptati, aliquando autem quo gloriae vanae, non nunquam turpis lucris studio. Sæpius ira, metus, desperatio, vel aliud quid ejusmodi temerarios transverfos rapit, & in ruinam suam evehere videtur.

Non te quasi veris extra, inquit Persius, Satyra prima. Hieroglyphicon à Cochlea testæ suæ inclusa petitur, & principibus atq; Rebus publicis (aliorum principum potentissimorum respectu, non multum valentibus, quibusque quies tuta est, apprime conveniens. Monet eos autè Persius ne immature prodent cum certo vitæ suæ periculo. Sibi optime consult quicumque cum eodem Persio Sat. 7. gloriari potest:

*Hic ego securus vulgi, & quid præparet Auster
In salix pecori, securus & angulus ille
Vicini nostro quia pinguior: &c.*

Cochleæ telo confixa: hieroglyphico usum ferunt Ferdinandum Calabriae ducem, postquam à Rege Hispaniæ in bello Navarrensi, quod in Gallorum castra transire parasset in Sciatiæ arcem, qua Aragonii Reges ad Illustrium virorum carcerem utebantur, coniectus fuit, sicut eam historiam Fr. Guicciardinus recenset lib. 11. Ostendere nimirum miserimus Princeps eo voluit, quod Achæis T. Quinctius apud Livium lib. 36. similitudine pene eadem ob oculos posuit: Testudinem ubi collecta in suum tegimen est, tutam ad omnes ictus esse, ubi exorit partes aliquas, quodcumque nudavit obnoxium atque infirmum habere. Meminit & Plutarchus in vita T. Flamini. Hinc rectè Plautus: *Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit.* Quo pertinet pulcherrima Polybii *ἰσοψύχην* lib. 1. quam ita Latine interpret reddidit: Cum duo hominibus modi propositi sint, quibus facile mutare in melius queant; unus ob suam cuiusque calamitatè, alter ob alienæ exemplum; proculdubio primus efficax quidem est, sed non sine detrimento ejus cui accidit. Secundus vero, etsi non habet in se tantum virium, ideo tamen præstat, quod omnis damni prorsus est expers. Quo fit ut priorum quidem nemo sit, qui sponte eligat, cum absque dolore & periculo accidere id nequeat. Hunc vero semper amplecti convenit, quod per eum sine detrimento cernere licet quod est melius. Idcirco rectè consideranti, optima ad veram vitam institutio videtur esse experientia, quæ sit ex commemoratione rerum ab aliis gestarum. Polybius *παραπύλην ἰσοψύχην* nominat. Hæc enim duntaxat absque omni damno optimos veri iudices perficit.

*Non tibi tela nocent latitanti erumpere at ausum
Conspicunt: temere qui ruit, ille sapit.*

TEMPORIS prænotio.

Crocodylus Ægyptii & Indiæ inquilinum animal est, de quo Plutarchus, divinationi (inquit) non rationi imputetur hujus animalis prænotio. Nam neque infra nec ultra illud spacium, ad quod Nilus sua anima eluvie perventurus est, progressus ova ponit, ut quicumque agricola in ea incidat, cum ipse intelligere, tum aliis præ narrare queat, quousque sit effluxurus amnis, a deo scite dimensus est, ne humidus ipse humido incubat. In libro de Iside & Osiride plura de Crocodyli prænotione idem auctor. Plinius lib. 8. cap. 25. parit ova, quanta unferes, eaque extra eum locum semper incubat præ divinatione quadam, ad quem summo actu eo anno egressurus est Nilus. Huc pertinet Pittaci dictum, *πῶς ἢ καὶ ἔγῳ*, id est, tempus nosce, Et Heliædus monet,

μετὰ Φυλάδασι, καὶ ἐξ ὧν ἴσιν πᾶσιν ἀεὶ ἔσται. id est, *Observato modum: nam rebus in omnibus illud, Optimum erit, si quis tempus spectaverit aptum.*

Et Pindarus Olymp. 13. ἐπειτα δὲ καὶ ἐκείτω μὲτ' ἔσται, νοῦσαι ἢ καὶ ἐξ ἀεὶ ἔσται, id est, *Consentaneus autem unaquaque in re est modus, quem intelligere oportunitas est optima.* Quæ providentia quam sit utilis, Sophocles in Electra demonstrat his verbis:

ἄφρονος, ἃ δὲν ἀνθρώποις ἔσται. *Providentia nullum hominibus aptum natum est.*
καὶ ἐξ ὧν λαλεῖν ἀμεινον, ἃ δὲν ἔσται σοφῶν. id est. *Lucrum capere melius, neque mente sapiente.*

Et in hieroglyphicon illud ingeniosum extat Distichon,
*Nesse modum tempusque doces, Crocodile magister,
Et ventur a diu tempora prospicere.*

TEMPORI *serviendum.*

Aquila serpentem in ore tenens, ac in alto monte ex omni parte conspicuo sedens, ex quo imbres & tempestates horribiles imminentes undique respicit, pro simbolo fuit usurpata ab excellentissimo viro Andrea Canutio Medico Aulico sacratissimi Imperatoris Maximiliani 2. laudatissimæ memoriæ, quo innuere, dubio procul, voluit, se instar Aquilæ reginæ avium suis oculis perspicacibus, in omnes partes hujus mundi, unde aliquid ad versi vel incommodi oriri posset, intentum, constituisse omnino vera ratione ac solerti prudentia omnia mala diligenter observare, & quasi à longinquo præcavere & vitare, à quibus lædi forsitan posset, in primis vero à se in tempore amovere omnes machinationes invidiæ plenas, & obreçtationes maledicorum hominum, sibi que de locotutiore tempestive prospicere. Serpentem autem Aquila in ore detinet, non ad devorandum (quod alioquin fieri scribitur) sed ut admoneat, caute & circumspicere esse agendum, cum sciamus tam in sacris, quam profanis literis prudentiæ iconem esse serpentem. Sperat autem ipse quoque author hujus hieroglyphici, se in aliquo loco securo, & à vulgi turba remoto, placide meliora tempora esse expectaturum, & interea otio honesto & literato operam daturum. Hinc Cicero quoque in epistola quadam ad Brutum graviter paucis verbis monuit, tempori cedere, id est, necessitati parere, semper sapientis fuisse habitum, quam sententiam Phocylides uno versu nobis proposuit,

καὶ ἐξ ὧν λαλεῖν, μὴτ' ἀντιπτεῖν ἀνέμοισι.
Temporibus servire, nec Ventis velle resistere.

Ad sacri silentii cultum hoc Distichon accommodatur,

*Nubila si fuerint, sapienter comprime linguam;
Tunc loquere, illuxit si qua serena dies.*
καὶ ἐξ ὧν ὅδ' σιωπᾶν ἔσται ἢ λαλεῖν μετρη.

Satius enim est tacere, quam temere loqui, inquit Philonides apud Stobæum, Serm. 33. Est & fideli tuta silentio merces, Horatio teste, Carm. lib 3 Od. 2. Et Menander in monostichis, ait,
Utilior haud est ulla res silentio.

Nullus repertus est Epaminonda Thebani seculo, qui plura quam vir ille sciret, & pauciora loqueretur. In ejusdem vita apud Amylium Probum dictum egregium extat. Commissa celare interdum non minus prodest, quam diserte dicere.

TENEBRIONES. *Nebulones.*

Lampyridem noctu, aut caliginosis tantum in locis splendescere constat. Quidam Strabi non nisi inter cæcos regnant: veritatis lucem & splendorem ferre nequeunt. Illustrium & magnorum virorum conspectum, ut noctuæ meridianam Solis lucem fugiunt, ac rerum umbris & imaginibus, exemplo eorum, quos in specu vincios federe, umbrasque mirari. Plato monet, sese oblectant. Virtutis autem splendor tantus est, ut nunquam non conspicuos reddat gubernatores heroicis, de quorum dotibus recte Cicero pronuncia vit. Tempestate sæva virtus quieta est, & licet in tenebris: pulsa loco manet tamen, splendetque per se semper, neque alienis unquam sordibus obsolescit.

Macrobius tradit Ægyptios per tauri figuram significare terram: propterea quod animal hoc ad rem rusticam imprimis aptum, atque etiam necessarium esse compertum sit. Idque etiam sacrae literae testantur: nam boves pingues per somnium Josepho oblatae terrae fertilitatem, macilentae vero sterilitatem portendebant. Præterea ex Romanorum numis antiquis idem quoque colligitur, in quibus nihil illis usitatus, si vel terrae fecunditatem & ubertatem, vel rei frumentariae copiam, aut coloniarum ac municipiorum deductiones, aut agrorum designationes & divisiones indicare voluerunt. Alianus quoque lib. II. variae hist. cap. 53. hoc animal πάνχρηστον καὶ ἀνθρώποις ἀσπλάστου τοῦ εἰς γεωργίας κοινώτατον, id est, maximi usus & hominibus utilissimum esse ad agriculturae exercitationem, dicit. Bos igitur vel taurus, quem Varro lib. 2. cap. 5. socium hominum in opere rustico & Cereris ministrum appellat, merito terrae ipsius nota hieroglyphica dicitur. Et antiquos a bove aratore Cererisq; servo abstineri voluisse ita severe vero asserit, ut capite sanxerint, si quis talem occidisset.

TERROR ex errore.

Memorabile stratagema narrat Livius lib. 22. de Hannibale in Castellanis angustiis incluso Fabio Maximo Cunctatoris prudentia. Commentus est enim Pœnus ille ludibrium oculorum specie terribile ad frustrandum hostem. Quale autem fuerit stratagema, prolixè descriptum non est quod lectori studioso describamus, quum sit ipsis pueris notissimum. Sed hieroglyphicum istud boum, numero magno, ignem in cornibus accensam gestantium, errore & terrore captos Romanos in fugam conjicientium ostendit inter præcipuas ducis bellici virtutes hanc non esse postremam, ut si quando se tempore locoque ac aliis in rebus hosti suo inferiorem videat, nequam tamen plane desperet, sed in omnem occasionem intentus, non minus arte & ingenio quam aperto Marte adversario suo terrorem simul & errorem incutiat, atque hoc pacto se suosque conservet incolumes, & ab omni periculo tutos præset. In qua tamen parte nimis callida, multo minus perfida consilia locum habere non debent. Denique

Fraudem fraude, astum non fallere de decet astu.

Sæpe timore timor traditur, arte dolus.

TRIBULATIO utilis.

Referti sunt tam sacrorum quam ethnicorum libri non solum dictis pluribus egregiis, sed etiam nonnulli integros libros conscripserunt, quibus docemur, magnam sæpe nos utilitatem capere ex rebus adversis, quas ipse Deus ad nostri emendationem immittit. Sunt enim bonis & piis universa instar flagelli, quo frugum fasciculos excutimus, frumentumque ipsum à paleis inanibus discernimus. Significat autem in sacris literis tritura laborum & calamitatum exercitationem, jubemurque esse similes frumento, quod per trituram ac ventilationem fit mundius. Unde D. Chrysostomus homil. 3. in 3. caput Matth. Sicuti granum, inquit, inclusum in palea foras non egreditur, nisi fuerit tritum: sic & homo de impedimentis mundanis & rebus carnalibus, quasi in palea involutus, difficile egreditur, nisi fuerit aliqua tribulatione vexatus. Idem D. Cyprianus Serm. 4. de mortalitate tradit. Quando ara fruges terit ventos grana valida ac robusta contemnunt, inanes paleas statu portante rapiuntur: Sic S. Paulus post naufragia, flagella, post carnis & corporis gravia tormenta non vexari, sed emenari se dicit in adversis. Huc pertinet usitatum proverbium, πειθήματα & ἄσπερα ἴματα, id est, qua nocent, docent, Et distichon:

Si tritura absit, paleis sunt abdita grana:

Nos crux mundanis separat à paleis.

Tetrafiticum item:

Quod duro lima est ferro messique flagellum,

Auro quod ignis est rudi,

Hoc tibi, si sapias, crux est, licet aspera: quinquis

Cælum Deo petis dices.

TYRAN.

Et ut Seneca in Hipp. dixit:

-----durus & veri insolens

Ad recta flexi regius non vult tumor.

Equidem dira diris pascuntur; &

Tetra quod extinguit, non mirum, vipera morsu:

Ecce etenim quali gaudeat illa cibo.

TYRANNUS.

DE Ichneumone, quem murem Pharaonis appellant, hæc Plutarchus: Ab induto thoracem ad prælium milite parum differt; tantum sibi circumdat cœni, tamque densam sibi circumluit tunicam, aggressurus crocodilum. Plinius addit saturem Crocodilum in littore se supinum abjicere, ibi cum trochilum aviculam ejus os purgare, in qua voluptate fomno pressum ab Ichneumone conspiciat, per ejus fauces ut telum aliquod immissum erodere alvum, & sic bestiam illam conficere. Idem ferme scribunt Strabo, Diodorus, Siculus & Oppianus, atque hic quidem Cynegetic. eleganter admodum & copiose. Aristoteles & alii Ichneumonem ita armatum, etiam cum serpentibus pugnantem mentionem faciunt. Est autem hieroglyphicon tyranni, qui ut Crocodilus in Nilo, injustum imperium exercens, hominibus & animantibus non parcat, attamen à parvo & contemptibili Ichneumone interficitur: ita quoque non raro à vilissimo homine tyrannus è medio tollitur. Unde Juvenalis Satyra 10.

Ad generum Cereris sine cæde & vulnere pauci

Descendunt reges & sicca morte tyranni.

Et ex sapientiæ arcanis manavit dictum illud,

Οὐδεις τυραννῶν μακροζώνων ὄντων ἴδμεν. Id est:

Nunquam tyrannus obiit ante exita.

Exstat Xenophontis Hieron, in quo tyrannos plane propheticè depinxit. Græcum Proverbium est, Οὐδεις ἐπιτὴν Φάριν δὲ Φιν, δεχθῆναι δὲ γὰρ (εἶ): *Serpens ni edat serpentem, draco non fiet.* Et hoc quidè Hieroglyphico ab Ægyptiis Regem, qui multos alios debellasset & consumsisset, significatum fuisse scribit Pierius, nec minus rectè nos de tyrannis usurpare possumus qui aliorum exito accrescere student. Pertinet huc insignis apud Polybium lib. 15. locus ille: τὸν Ἀσπὸν ἄλλοις τοῖς Ἰχθυῶσι βίον, ὡς οἱ ὄντι οὐμοφύλοις δὲ τὸν τὸν μέγαν δὲ ἀπὸ λέωνος τὸν μείζονα τὸν ἰσχυρόν, ὡς οἱ βίον: *Piscium vita, pro verbo nota, inter quos tamen congenere minoris exitum à validiore in escam, qua vitam trahat, convertitur.* Quo & Varronis illud in Margopoli, referente Nonio, facit,

Qui pote plus urget; pisces ut saepe minutos

Magnus comest, aut aves enecat accipiter.

Pulchre itaque Irenæus lib. 5. adversus hæreses Valentini; ad utilitatem, inquit, gentilium terrenum regnum positum est à Deo, ut timentes regnum humanum non se alterutrum homines vice piscium consumant: sed per legum positiones repercutiant multiplicem gentilium injustitiam. Quo etiam referenda sunt quæ copiose in eadem fere sententiam diderunt Basilius Magnus hom. 7. in Hexæm. & B. Ambrosius lib. 5. Hexæm. cap. 5. Paradisus addit: UNUS COMPENDIUM, ALTERIUS DISPENDIUM. Nam injusti & iniqui homines cum pauperum ruina ditescunt, & illorum veluti esca se saginant. Seneca in Hyppolito,

Fallax præda majori minor: pro jure vires sunt,

Et recentior Poëta:

Majoris minor est a fera, velut est a Dæmonis

Serpens, ergo potens opprimit innocuos.

TYRANNUS potentissimus.

Hujus Hieroglyphicon malleus est à manu è nube ostensus hominum frequenti cœtui. In Jeremias Propheta cap. 50. v. 22. Monarcham Chaldaeorum universæ terræ malleum appellat: hujusque Hieroglyphici toto capiti explicationem subjicit. Tum temporis enim, armis hujus monarchæ,

A chie, quasi malleo quodam ad conterenda cætera totius Orientis regna utebatur: itidem ut hodie, tyranno Turcico, & superioribus seculis Attila vel Tamerlane: quorum hic, mundi terror; uterque flagellum Dei cognominati sunt.

Sed aliis Hieroglyphicis, ex Esaiæ Prophetæ cap. 10. repetitis quædam alicujus momenti proferamus. Versiculo 5. Assyrios virgæ & baculo comparat, clamans: Væ Assur, virga furoris mei, & baculus ipse est, in manu ejus indignatio mea. Quidam exponentes, ô Assur. accipiunt particulam *Hoi* pro hortatione Assyriorum ad invadendum Israel. Alii exponunt, Væ Assyrio virgæ iræ meæ; ut sit initium comminationis contra tyrannos istos, & sequentia legunt adverbative, quamvis sit in manu eorum baculus indignationis meæ, & ingentem fallacem, hypocritam, impiam (nempe Israelitas) mittam eos, cum mandatis, ut prædentur, &c. q. d. Et si utar Assyrii opera in puniendo Israele, tamén ipsum quoque propter sua peccata ulciscar. Alii, Væ, vel, Heu Assur, virga furoris mei: ut sit exclamatio propter sævitiam Assyriorum adversus Israelitas, q. d. Heu, quanta clade afficient, quanta crudelitate excipiant Assyrii miseros Judæos: Nonnulli legunt in vocativo, sicut Jerem. 47. cap. Eheu, gladii Domini, usquequo non es requieturus? Vel in nominativo, Heu Assyrius, eodem sensu, ut sit quasi deploratio & abominatio calamitatis inferendæ Judæis per Assyrios, quæ Deo tribuitur *אֲשׁוּרֵי* ad notandam pœnæ atrocitatem. Virga furoris mei. Ita quidam legunt, nempe per appositionem, vel subaudito verbo substantivo, eodem sensu, Væ vobis ab Assyriis, qui sunt virga furoris mei, vel, Heu, quas stragas dabit Assyrius virga furoris mei, i. quo tanquam virga usus sum ad executionem justæ meæ indignationis in gentem impiam. Et baculus ipse est, in manu ejus indignatio mea. Docti interpretes exponunt, Baculus indignationis meæ est in manu ejus. Alii in manu Assur est baculus nempe indignatio mea.

Ostendit autem Deus, vocans Assyrios & ipsorum arma virgam & baculum suum, illos tantum fore exequutores suppliciorum populi, quæ ne se movere quidem, nedum possint lædere Judæos sine Dei voluntate & nutu. Si quis objiciat, sunt virga & baculus; ergo non agebant libera sua voluntate: ipsa metaphora suppeditat responsum. Nam non necesse est in similibus omnia congruere, sed ea duntaxat quorum gratia adhibentur. Si sequeretur, Assyrius est baculus: ergo non libere invadit Judæos; eadem ratione sequeretur, est baculus, ergo nec vivens nec intelligens agit. Similitudo enim in eo duntaxat est, quod Assyrius regitur Dei nutu, neque minus, neque plus facere potest adversus Judæos quam mundi judex justus decrevit: sicut baculus regitur manu & voluntate cadentis eo, neque incipit, neque desinit ferire citius, neque levius, neque durius ferit, quam is vult, qui ipsum agit & moderatur. In modo autem hujus motionis & gubernationis est maximum discrimen: neque ad hunc declarandum pertinent similitudines virgæ, baculi, securis, ferræ quas paulo post adjungit. In baculo enim nihil est, quod externi objecti intuitu ad percutiendum excitetur & alliciat, & motus baculi sit causa effectrix: sed tantum impellitur vi agentis externi, utentis eo ad percutiendum. In Assyriis autem fuit mens intuens prædam oblatam & speratam: voluntas item hoc intuitu allecta ad prædam & allarum cupiditatum expletionem appetendam & persequendam, ac proinde imperans menti & loco motivæ facultati.

Sunt igitur Assyrii instrumentum Dei tale quod movetur ab alio, sed simul movet etiam seipsum, & est ex interno principio suæ actionis causa efficiens, una cum illo principio externo, à quo foris cietur & regitur. Atque hoc ipsum est, quod dicitur, hominem, libero arbitrio, seu voluntate, seu motu voluntatis agere, nimirum intellectu monstrante, & voluntate eligente aut repudiante aliquod objectum. Cum hac autem libertate voluntatis nequaquam pugnat decretum divinum, & efficax voluntatis inclinatio ad objecta. Quin potius, quanto efficacius objecta voluntatem efficiunt, stimulant & alliciunt, tanto ipsa liberius agit, cum tanto magis ultronea, spontanea & alacris in objectum feratur. Est igitur cavendum hoc extremum, videlicet ne hostes, qui nos affligunt, ut de Turcis & ejusmodi carnificibus illud dici potest, putemus à Deo instar truncorum aut lapidum impelli: quod & vox divina, experientia, sensus humanus & absurditas refellit, quæ inde sequeretur multiplex; videlicet frustra suscipi omnes dehortationes hominum ab impietate & flagitiis, & vel Deum esse peccati ipsorum causam, vel nullam in ipsis rationem hæere peccati & culpæ, ac proinde ipsos non juste poni propter

propter maleficia. Sed alterum quoque extremum seu precipitium, a quo cavendum est, ne videbitur A-
ficin potestate & arbitrio carnificum istorum esse putemus, Christianos affligere vel non affligere, ut
pro suo affectu & animi impetu quidvis agant, Deo sciente quidem & spectante quid acturi sint & a-
gant; sed nihil decernente ut faciant, nihilque (tanquam summus, iustus, formidabilis iudex, sapi-
ensque rerum omnium arbiter) agente vel efficiente eorum, quae per ipsos fiunt, ut suos procer, hy-
pocritas detegat, & fatana organa brachio potente tandem coerceat.

Aliud Hieroglyphicon tyranni potentissimi, vers. 17. ejusdem 10. capitis Prophetae proponitur,
quom quærit, An gloriabitur securis contra secantem ea? Num extollet se ferra contra agentem
eam? Falsæ gloriationis Assyriacæ sophismata non attingimus. Illud tantum ex Theologis repetimus,
non sequi homines sine libera voluntate & sine culpa sua peccare, quia securibus & ferris conteran-
tur. Non enim similia secundum omnes partes congruere necesse est; sed secundum illas tantum, ad
quas declarandas adhibentur. Homo intelligit, & vult, & efficit ipse opus suum, & expetit in eo si-
nem, quem spectat, & ad quem fertur suo proprio & spontaneo motu, quorum nihil est in securi, fer-
ra, baculo, aliisque ejusmodi instrumentis inanimatis, quæ tantum ab externo principio moventur, B
non autem seipsa movent.

Neque ad modum agendi, qui est in hominibus adhibetur illorum instrumentorum mentio & si-
militudo: sed dumtaxat ad necessitatem actionis, moderationis & promotionis divinæ, ad perficiend-
um sive Dei, sive hominum consilia, & successus optatos consequendum. Nec enim haberet ulum
robor Assyrius, Turca, Tartarus, nec ille posset uti, vel quidquam efficere, nisi Deus ad sui operis ex-
sequutionem ipsius uteretur opera, & conatibus successum daret. Interea voluntatis & actionum
suarum pravitas spontanea fati cuius tyranno fati iusta est damnationis causa.

Declarat hoc instrumenti & instrumento utentis collatio. Si peritus opifex securi vel ferra bona &
commoda utatur, bene & commode secabit per eam. Sin autem vitiosa & hebeti, bene quidem per se
& recte per eam secabit opifex; sed per accidens, instrumenti vitio secabit male & incommode. Hujus
autem vitii in sectione causa per se erit pravitas instrumenti, quod si bonum fuisset, bene secuisset
ductum manu artificis eo perite utentis. In hunc modum Deus Optimus & sapientissimus Artifex be-
ne utitur instrumentis tam pravis quam bonis ad bonum opus suum perficiendum, his tamen cum
ipso bene, artificis misericordia, illis vero male operantibus suo vitio. Sic eadem vastatio gentium
erat Dei & Assyriorum actio, quæ velut unum subjectam diversissimas & oppositas rationes sustine-
bat. Iusta poena fuit Dei respectu: latrocinium vero respectu Assyriorum, Deo ita permittente, id est,
non corrigente ipsorum cœcitate & malitiam, iusto iudicio frenum cupiditatis laxante, media
& successus suppeditante, & ipsorum prava consilia, quo voluit, dirigente. Nullum est igitur conse-
quens istud, securis non potest secare, nisi aliquo tollente & feriente: sic Assyrius non ledit Judæos,
nisi Deo sic volente: eodem modo igitur agit securis & Assyrius. Hic enim objectis allicitur, & vo-
lens agit, vel bene secundum, vel male contra Dei voluntatem conscientie sue inscriptam.

Cur ergo non modum agendi Assyriorum, sed providentiam divinam designet Esaias, scopus
concionis spectandus est, Judæorum consolationem respiciens. Ad hanc autem nihil dici potest effi-
caciùs, quam si cogitent pii, videntes, audientes & sentientes hostium insolentiam & immanitatem,
ne digitum quidem illos movere posse, sine certo, accurato, & ipsis salutari consilio patris sui cole-
stis, in cujus manu sunt hostes quantumvis efferi, tanquam baculus, qui post filios Dei castigatos
ignem sit abjiciendus. Simul autem piorum cœtus, exemplis peccatorum & tragicis spectaculis pa-
narum in suis adversariis, ad modestiam & Dei timorem instituitur, ne donis, vel successibus suis
quifquam efferatur, vel securus & confidens fiat; sed quicquid habet, consequitur, aut efficit bonis,
nihil ejus sibi arroget, neque de eo gloriatur, quasi non acceperit, contra bonorum omnium omnem
gloriam in solidum soli Deo transcribat.

Idem Propheta cap. 7. v. 4. alio hieroglyphico pereleganti tumultuantes Tyrannos graphice de-
pingit. Quemadmodum enim extremitas titionis fumigantis oculos quidem aliquantisper humo ir-
festat, sed neminem adurere potest, quod ignis jam dudum deflagaverit, vel aquis aspersus refoverit:
ita Tyranni suis clamoribus & terriculamentis misero populo admodum molesti sunt, & innocenti-

A bus hominibus, viduis, orphanis, peregrinis, civibus lachrymas excutiunt, tamen pios & innocentes nequeunt opprimere. Tandem enim illorum mina, vociferationes, terrores, ut fumus, evanescent in auras, teste S. Scriptura, Psal. 68. 1. 2. 3. Proverb. 10, 25. Act. 12. 24. Huic oppositum videtur Athanasii de Juliano dictum, Orat. 1. citante Damasc. orat. 3. de Imag. Quid novus, inquit, hic Nebucadnezar? Nihil enim humanius iste in nos, quam vetus ille prae se tulit; cuius flammam licet effugerimus, carbonem tamen nos adhuc affligunt. Hoc est, Quamvis ipse jam dudum sit extinctus, tamen miseranda illius cladis, quam Ecclesiae superioribus annis intulit, sine lachrymis recordari non possumus.

Proverb. 10. c. 12. v. Salomon hieroglyphico nobili conatus & exitum tyrannorum describit. Nam turbo vel tempestas subito erumpit, obvia quaeque radicitus evellens & prosternens: sed celerissime transit & evanescit. Eodem modo Impii, Tyranni, Violenti & profani homines, ad tempus quidem tumultuantur, non aliter quam si ima summ. essent permisturi: verum opinione citius ad poenas abripiuntur, & funditus extirpantur, ut nequidem ullum sui nominis relinquunt vestigium. Pl. 37. v. 36.

B Quod quaedam mentio in historiis occurrat, maledicta superest & omnibus exosa istorum memoria. Cum Julianus Apostata Christianis internecionem post bellum Persicum indiceret, Athanasius tyranni interitum praedixisse fertur his verbis, quae Socrat. lib. 2. hist. Eccl. cap. 12. retulit, ὑποκυλῶν ἄλλο μικρόν, ὃ φίλοι, νεφύδρον γὰρ θεοὶ καὶ παρέρχεσθαι; id est, Secedamus paulum o amici. Est enim nubes aquosa, quae cito praeterit. Huius praesagii veritatem eventus comprobavit. Nam paulo post in praelio contra Persas Julianus improviso telo vulneratus occubuit, & Christi victoriam fateri coactus est.

Jeremias c. 17. v. 12. tyrannos comparat ferro, Ecclesiam chalybi. & Dei nomine quaerit an ferrum (commune) fracturum esset ferrum Aquilonis & chalybem? q. d. Tui hostes equidem sunt terrei, sed ego qui intervenio pro te, sum tibi murus chalybeus: non est (inquit Deus) quod metuas ab hominibus istis. Alii existimant vaticinium esse exilii Chaldaeorum, quorum monarchiam Persae everfuri erant. Ferrum conteret ferrum, vel malo afficiet. Hebr. Jaroha Barzel Barzel. Commodum pingetur, si admonere volumus neminem ita fortem aut malum esse, quin tandem aliquando incidere possit in fortioiorem vel pejorem, a quo superetur, ut Bajazeti a Tamerlane superato accidit quod expressum est monofthico graeco.

C Φαυλὸν ἐστὶν ἀδίκον χέρον ἀντιτύχον.

VENERIS Immodice incommoda.

V Iperæ, mas & scemina, coeunt, ut Plinius tradit, tam arcto complexu, tam sibi ipsæ circumvoluptatis dulcedine. Quod longe ante Horapollo scripsit, Aegyptios dicens hac figura mulierem, quæ odio prosequens maritum ejus vitæ insidiaretur, blanda tamen in coitu esset, depinxisse. Rem autem ipsam ex veteribus affirmant Herodotus in Thalia, Nicander, Galenus, Aelianus, Basilius Magnus Homil. contra scener. & de Invid. & 9. hex. Hieronymus ad Praesidium. Prudentius in Hamartigenia, & alii: ut miretur Pierius Albertum Magnum unum contradixisse. Sed verane sint hæc, Baldus Angelus in libro de Vipera natura & facultatibus enucleat. Symbolica certe esse manifestum est: quæ morbos & cætera ex nimia & immodica Venere incommoda, & quod per illam naturali calore tandem extincto cita mors veniat, accurate oculis subjiciant. Eryximachus quidem apud Stobæum,

D braviter τὴν ζωοποιὸν μικρὸν ἀπληψίαν ἔλεγεν, καὶ χροὸν μόνον διαδιδάξῃς. Coitum brebem morbum comitalem esse dixit, ac tempore tantum differre. Et similiter apud eundem Democritus: Εὐωσσία ἀποπληξὶν συμικρὴν ἐξ ἰσίου ἢ ἀνδρωπῶν. Coitus est brevis apoplexia. Prorumpit enim homo ex homine. Sed quid aliud sunt amatoribus suis libidinosæ scemina, quam viperæ? Illis enim omnem succum & sanguinem, facultates, & ipsam denique vitam abrodunt, & adimunt. Notus enim est veteris cujusdam Poetae Senarius: Ἴσον λαλοῦντες καὶ γυναικὸς ἀμότης. Par est leana & scemina crudelitas. Omnium autem pulcherrima est Phædri tabula lib. 2. de anu & puella diligentibus juvenem, cui hos præmittit versus: A feminis utcumque spoliari viros, Ament, amentur, nempe exemplis discimus. At nos ex disticho Poetae nostri,

Sic pereat quisquis meretrici turpiter hæret,

Per Venerem ut nimiam viperam mensa perit.

Ff

VER-

1. Ignis, quia calefacit, utilissimus est: Verbum Dei, quod Spiritus S. dicit in corde, *maximo usui est, & facit ut illud audientes dicant: Nonne cor nostrum ardebat in nobis, dum loqueretur nobis in via, & dum adaperiret nobis scripturas?* Luc. 24. 32.

2. Ignis, quoniam lucem subministrat, nocturno tempore tenebrarum remedium est: sic *firmus Sermo Propheticus velut lucerna est splendens in loco obscuro, usque dum dies illuceat, &c.* 1. Petr. 1. 19. Lucerna pedibus nostris verbum Dei. Psal. 119.

3. Ignis, aurum, argentum, & alia liquefacit, & purgat a scoriis & fordibus: ita verbum Dei emoluit corda, & emundat ea inquinamentis cordis & spiritus.

Rhododendron sive Rhododaphne, quod Nerion quoque vocatur, planta elegantiss. & per totam ætatem amcenissimos flores proferens, teste Dioscoride lib. 4. cap. 72. mulis, canibus, asinis, & aliis bestiis, quoad flores ac folia, venenum est: at ab hominibus adv. serpentum morsus utiliter è vino bibitur, præsertim ruta addita. Ad eundem modum Divina eloquia salubria sunt bene intelligentibus, periculosa vero his, qui ea volunt ad sui cordis perversitatem torquere potius, quam cor ipsum ad eorum rectitudinem corrigere. S. Paulus 1. Cor. 1. Sermo crucis, inquit, iis, qui pereunt, stultitia est: at nobis qui salutem consequimur, potentia Dei est. De hoc eleganter in suo pegmate Petrus Costalius ita scripsit:

Nobilis aspectu folioq, virens Rhododaphne,

Dicitur agrotis esse medela viris:

Tollit & humano conceptum in pectore virus,

Et læsis affert artibus antidotum.

Bruta tamen foliis animata extinguit eisdem,

Hæc sunt Scripturæ non aliena sacra,

Illæ pios recta cæli deducit in axem:

Sed nigrum reprobis addere Theta solet.

VERITAS.

Facibus nocturno tempore accensis & pisces elici, & imprimis paguros, astacos & caneros, ex penitiss. etiam cavernis extrahi, capique, cum Oppianus, tum Olaus magnus inter recentiores, scribunt: nec fallit experientia. Plato quidem in Sophista hoc *ἡρεδ πικρῆς ἀχνης μυστήριον* vocat. *ἡρεδ πικρῆς ἀχνης*: Quam prolixè admodum describit Q. Smyrn. lib. 7. Neoptolemum in Trojanos pugnantem cum piscatoribus, noctu ad hunc modum piscantibus comparat. Docemur hoc hieroglyphico, nihil tam esse abditum, quod non veritatis lux in conspectum proferat: quæ, ut Seneca ait in Troad. *nunquam lateat*. Nam, ut Pindarus inquit in Olymp. *δὲ ἐξ ἐλέγχων μόνῃ ἀλήθειᾳ ἐπιτυμον χροῖον*, & *ἡ σαφάνης ἰὼν πέδω κατὰ φρεσίν*. *Er solum tempus, quod veritatem certam prodit, quoad latebat in obscuro, progrediens enarravit*. Cui congruit Matth. 10. *illud, ὅθεν ὅτι κεκαλυμμένοι εἰσὶν ὅρα δόξα λαυφῆσθαι, καὶ ἄγνωσθῆσθαι*: *Nihil operatum, quod non revelabitur, nihil occultum, quod non scietur*. Potest etiam hujus hieroglyphici usus esse, ut quemadmodum luminis fulgore deteguntur in tenebris pisces & paguri: ita quoque veritatis splendore detegi & dispelli omnia fusca mendacia. Utrumque certe præclara Polybii *γνώμη* complectitur, quæ legitur in ejus lib. 13. Epitome his verbis: *Mihi videtur Natura. Dearum maxima ostendere mortalibus veritatem, illique maximas addere vires: quod cum ab omnibus impugnetur, nonnunquam & omnis generis suadela una cum mendacio adversus eam armentur, nescio quo modo per seipsa animis mortalium illabatur, & nonnunquam confestim vires suas exerat: aliquando vero, ubi multum temporis in obscuro delituit, tandem per seipsam emergat, & mendacium manifestet*. Hæc Polybius. Pulchre Menander:

Ἐρχεῖ τ' ἀληθὲς εἰς Φῶς ἐνίοτ' ἔζητέλλουσι:

Veni veritas in lucem, interdum non quaesita.

Et idem Menander:

Ἀλήθεια θεῶν ὁμόπολις, μόνῃ θεῶσι βωδισαυμένη.

Veritas

Veritas caeli civis est, & sola fruatur convivio decorum.

Huc pertinet etiam distichon appositum,
Elicite obscuris caneros lux clara cavernis:
Falsa etiam vero sic veniente vides.

VERITAS aliis salus; aliis perniciēs.

Est & hoc hieroglyphicon alibi aliqua ex parte expositum, cujus tamen hic tractationem pleniorē repetere volumus. Quod vero Apes floribus odoratis, & imprimis rosis, apprime delectentur, & inde suavis, alimentum sibi comparent, alibi dictum est, & libet insuper afferre in medium B. Bassili egregiam similitudinem, quam ponit in commentario de legendis libris Ethnicorum: ὡς δὲ τῶν ἀνθρώπων τοῖς μέλι ἀνθρώποις ἀχρεῖ τ' εὐωδίας ἢ τ' ἡρώας εἶναι ἢ δάπλουσις, ταῖς μελιτήταις δὲ ἀρεκαὶ μέλι λαμβάνειν ἀπ' αὐτῶν ἐπαδέχθαι: ἔτσι δὲ καὶ ταῦτα τοῖς μέλι τὸ ἡδὺ ἐπιχαραμόνον τῶν ποιῶτων διακρίσσει, ὅτι ἢ καὶ ἀφίλειαι ἀπ' αὐτῶν εἰς τὴν ψυχῆν δάπλουσις, id est, velut enim florū hominibus quidē usq; ad odorem & colorem est usus, apes autem mel ex ipsis excipere noverunt: Sic etiam hi, qui diligentes in legendo existunt, non solum quod dulce jucundumq; fuerit in eorum libris persequuntur, sed quandam ex illis utilitatem in animum reponere student. E contrario autem Scarabæus, ut Aelianus refert lib. 4. cap. 18. ab odoratis læditur, ac foetidis oblectatur, imprimis vero rosæ adeo illi sunt contrariæ, ut illis involutus quoq; intereat. Quod proprie etiam convenit ingenio agresti, ac ab omni liberali institutione ac doctrina laudabili plane abhorrenti, cum alii bene edocui & instituti tantopere his sese oblectent ac sustentent. Quo pertinet proverbium tritum, Scarabæo inquentum, quod Plutarchus 7. Symposiac. quaest. 7. in philosophum austeriorem quendam, qui psaltriam in convivio volebat ferre, convenire ait,

Ut rosæ mors, scarabæ, tibi est, apīs, una voluptas;
Virtus, grata bonis, est inimica malis.

Veritati vero tribuimus huius hieroglyphici inscriptionem, ex S. Apostoli dicto, 2. ad Corinth. 2. v. 17. & 16. Nec enim vera virtus extra salutis aeternæ veritatem nobis quærenda est.

VERITATIS Oratio.

Fructus arboris Perseæ formam cordis representare, folium autem similitudinem cum lingua habere, Plutarchus quoque in libello de Ifide & Ofride notavit, cum in Aegypto hæc arbor fuerit dicata Harpocrati, cujus veteres mentionem fecerint: & inter recentiores Carolus Clusius in suis observationibus Hispanicis diligenter descripsit ac delineavit. Plinius tamen cum Persico arbore (cujus forsitan non nihil congener est, specie autem differt) videtur quodammodo confundere. Docemur hoc hieroglyphico, veritatis orationem debere esse simplicissimam, ac undique sibi constare: unde Germanis proverbium quoque adhuc frequens est, volentibus cor & linguam oportere unum idemque esse. Quod utinam hoc nostro seculo, in quo

Candor inter homines res intermorta pene est,

plures diligentius observarent: cum profecto, secundum B. Nazianzeni dictum graviss. πῶν δ' ἀρεῶν ποιητὴν ἢ δὲ μόνιμόν ὄναι, id est, nihil simulatum potest esse diuturnum. Videmus autem & quotidie experimur, potius jam nimis vere inter multos convenire istud Ciceronis in quadam epistola ad Quintum fratrem, dictum, ubi ait: Multis simulationum involucris tegitur & quasi velis quibusdam obtenditur uniuscujusque natura: frons, oculi, vultus, persepe mentiuntur, lingua autem sapissime. Definit vero idem Cicero veritatem libro secundo de invent. per quam immutata ea, quæ sunt, aut ante fuerunt, aut futura sunt, dicuntur. Ad veritatem autem amplectendam Sophoclis est egregia cohortatio:

Θέλεις λέγων τ' ἀληθεῖς ἐσφάδην ποιεῖ.
Bono sis animo, vem dicendo nunquam erraveris.

Hieroglyphico autem distichon addamus:

Perseæ fert cordis fructus, folia amula lingua.
O utinam in cunctis hæc bene juncta forent!

Lactantius lib. 6. Infit. Divin. cap. 8. Eadem, inquit, ratione hanc vitæ viam quaerit oportet, quæ in alto iter navibus quaeritur. Quisquis autem rectum iter vitæ tenere nititur, non terram debet aspiciere, sed cælum: & (ut apertius loquar) non hominem sequi debet, sed Deum; non his terrestribus simulachris, sed Deo servire cœlesti; non ad corpus, sed ad corpus, sed ad mentem omnia referre: non huic vitæ dare operam, sed æternæ. Itaque si oculos semper in cælum intendas, & Solem qua oritur observes, eumque habeas vitæ, quasi navigii ducem, sua sponte pedes tui in viam dirigentur: & illud cœleste lumen, quod sanis mentibus multo clarius Sole est, quem hic carne mortali videmus, sic reget, sic gubernabit, ut ad sapientiæ virtutisque portum sine ullo errore perducatur. Hinc Billii octofichon:

*Æquum qui fragili sulcat male sida carina,
Quid, cursum ut teneat, nocte silente facit?
Pervigil ad cælum tendit sua lumina, sidus
Spectat & in boreo iuge quod axe micat.
Quisquis iter vitæ sequeris, vitæq; perennis,
Ne tua sint terra lumina fixa cave.
Semper at atbereas sublimi vertice sedes
Conspecte: sic tutum latus habebis iter.*

VICISSITUDINES perpetua.

NAzianzenus orat. de pauperum amore scribit Deum voluisse res humanas in summa varietate atque inconstantia versari, earum instabilitate perspecta, nostrum amorem ad ea conferamus, quæ omnis mutationis & inconstantia sunt expertia.

*Stultus ut est, levibus ventis qui fidit, & umbra,
Et noctis placida somnia certa putat,
Scribere quig, in aquis molitur: sic quoque figit
Qui spes in mundi prosperitate suas.
Atque ideo in terris firmi nil prorsus ut esset,
Constituit superis qui manet arce pater.
Scilicet ut firmi nihil his stabilisq; videntes,
Tendamus celeri semper ad astra pede.*

VICISSITUDINES rerum humanarum.

Serpentis pictura caudam ori inferentis, ut circulum efficiat, veteres Aegyptios annum & tempus representasse Horapollon testis est, meminitque Servius in 7. Æn. Claudianus autem eandem rem valde poetice describit 2. lib. de laudibus Stiliconis. Quæ certe naturæ rationi convenit, illique circulo circuitio, ex qua dierum noctiumque varietas, & mensis annique mensura procedit, de qua post Platonem Cicero. Grammatici annum, quasi annulum dictum putant: qui ab Homero *ἄνω γόμφου* ἐπιπέδου appellatur, quasi *ἰσὺς εἰς ἰσὺν*. Latinis annus vertens est; Hieroglyphici autem usus varius esse potest. Nam, ut Virgilius imitatione Lucretii 3. Georg. canit,

In se sua per vestigia volvitur annus.

Et de Tempore pulchre Seneca Troad.

Tempus nos avidum devorant, & chaos.

Omnium etiam rerum in hoc mundo perpetua est ἀνακύκλωσις, ut Polybii verbo utamur: Unde ipsius mundi imago hoc hieroglyphico exprimitur, ut apud eundem Horapollinem & Pierium videre est. Quo Taciti aurea illa sententia pertinet Annal. 4. qua affirmat, Rebus cunctis inesse quendam velut orbem, ut quemadmodum temporum vices, ita & morū vertantur. Et illa Cræsi apud Herodotum *κύκλος τῶν ἀνθρώπων ἐπιπεδάτων, ὡς φερόμενος ἔστι, σκεῖα αἰὲ τῆς αὐτῆς εὐτυχίας: humanarum rerum circulus est, qui rotatus semper, eosdē fortunatos esse non sinit.* Sane quæ de Rerump. peritulis Plato & Aristoteles disserunt, ex scriptis ipsorum petenda sunt. Nec enim hic inseri instituti nostri ratio patitur. Quin & Regum, & ipsum denique imperium hac figura intellexisse Aegyptios, scriptores

A ptores hieroglyphici indicant. Itaque vetustum Adriani Imp. honori sacratum numum Seb. Erizzus declarat. Nam & serpens regni icon est, unde caput serpentis, diuim regina Juno dextra tenet: Et circuli figura omnium habetur perfectissima. Petrus Costalius in Pegmate suo litium aternitatem hoc simbolo subijcit.

*Rebus in humanis adeo in se cuncta recurrunt,
Finis ut unius sit caput alterius.*

VICTORIA.

A Accipitrem pingunt Aegyptii, quoties victoriam significant. Horapollo lib. 1. cap. 6. quod accipiter cetera volatilia vincere videatur. Cum etiam robustioris animantis potentia premitur, tum sese in aera resupinans, ut unguis quidem sursum, pennas vero posterioresque partes deorsum versas habeat, cum idem avis, qua cum eo congreditur, efficere non possit, ita facile eam fugat, ac sibi parat victoriam.

VIGILANTIA.

B Lepores inter dormiendum apertos oculos tenere tanquam vigilantes, vel statim evigilaturi constat, unde in proverbium abiit, leporinus somnus, cujus usus etiam est creber in variis linguis. Hinc, secundum nonnullos, *λαγώς* Graece dicitur, *ὄπι τοῦ λᾶεν*, quod est videre, quia oculos non claudit in somno, quod Plinius & Suidas quoque annotarunt. Ideo Aegyptii ut vigilantem hominem ostenderent leporem pinxerunt, quemadmodum ex Horapollinis lib. 1. c. 26. colligitur, & Pierius in lepore annotavit. Id autem ad mentis vigilantiam & attentionem transferre recte possumus. Cicero, pro Plancio: Vigilandum est, inquit semper: multa insidia sunt bonis. Demosthenes antelucanus opificum operas praeveneri solitus est, quam vigilantiam eruditi multi cum magna laude imitati sunt. Est & elegans Platonis sententia lib. 3. de Legib. Somnus multus, inquit, neque corporibus, nec animis, nec rebus gerendis natura aptus est. Nemo enim dum dormit, ullius est pretii, nihilo magis quam qui non vivit. Qui igitur vitae & sapientiae curam gerit, plurimo tempore vigilat, id solum providens atque observans, ut somni tantum capiat, quantum ad sanitatem potest pertinere. Ad cujus quidem conservationem non multo somno opus est, dummodo recte sit constitutus

C somni capiendi modus:

*Luminibus dormit patulis lepus. At vigilandum est:
Insidiis quoniam cingimur innumeris.*

Plautus in Rudente, inquit,

*— Vigilare decet hominem,
Qui vult sua temporis conscicere officia,
Nam qui dormiunt libenter sine lucro & cum malo quiescunt,*

Et Silius lib. 3.

*Turpe duci totam somno consumere noctem,
Orector Lybiae vigili stant bella magistro.*

Si ad vera hieroglyphica oculos convertamus, Salomon in Proverbiis ignaviam acriter flagellat plurimis locis, vigilantiam ex opposito sedulitatemque diligenter inculcans.

D Grus a sono dicta putatur, Graecis *γέγωνες*, quod generis epicœni est, sicuti & Latina vox: videtur autem germanica appellatio à graeca derivari. De gruum vero excubiis & vigilantia Aristoteles lib. 9. de hist. Animal. c. 10. Plinius lib. 10. c. 23. Aelianus lib. 3. c. 13. Plutarchus de solertia animalium, Horapollo lib. 2. c. 94. & plures alii eadem profus tradunt, quæ omnia Isidorus lib. 12. orig. quasi in epitomen contrahens ita expressit: Nocte autem excubias dividunt, & ordinem vigilarum per vices faciunt, tenentes lapillos suspensis digitis, quibus somnos arceant, hoc quod cavendum erat, clamor indicat. Quæ vera est imago hominis industrii & diligenter ab hostium insidiis sibi caventis, secundum Horapollinem. Hinc Alexander Magnus, (ut refert Ammianus Marcellinus lib. 16.) vigilandi exemplum sumpsisse videtur, cum fortunam tam suam, quam suorum non temere aliis in exercitu crederet. Dicitur enim aenea concha pelvi supposita, brachio extra cubile protento, pilam argenteam in manu tenuisse, ut cum nervorum rigorem sopor laxasset infusus, gestaminis lapsi tinnit

cus abrumperet somnū. Quod alii Aristoteli attribuunt. At contra Thraſybulus Athenas à jugo tri-
ginta tyrannorum liberans, noctū ſuis omnibus nimis ſecure ſtertentibus; irruptione hoſtili in do-
mum facta fuit oppreſſus. Quare Plato ſ. legum præclare hoc etiam ſubjicit: Univerſi homines cu-
juſcumque actionis participes, quandoquidem ſibiſpis & actionibus animum advertant, omnia
pulchre & bene conficiunt, non autem attendentibus aut vecordibus contraria eveniunt. Cum quo
Plautina ſententia in Rudente convenit,

— *Vigilare decet hominem,*

Qui vult ſua tempore conſicere officia,

Nam qui dormiunt libenter, ſine lucro & cum malo quieſcunt.

Ad veram cordis vigilantiam, de qua Servator noſter ait: *Vigilate & orate, ne intretis in tentatio-
nem*, hieroglyphicon illud à quibusdam refertur. Nihil profecto in ſacris literis frequentius occur-
rit, quam Spirituales vigilantie commendatio. Ut ut ſit,

Excubias vigilantanter agas, tibi ne irruat hoſtis,

Ceu vigil exemplo te monet ordo gruum.

In bello, ne turpe illud tibi excidat, vigilas: & quando de excubiis adverſus fatanam & alios ſalutis
hoſtes agitur, ſtertis, Chriſtiane,

Ut jugulent homines ſurgunt de nocte latrones.

Ut teipſum ſerves non expergiſceris? &c.

Inquit Horatius, epistoſarum lib. 1. epist. 2. ad Lollium.

VIGILANTIA *domestica.*

Vulpes abſente Taxo foveam illius occupat, ſuiſque excrementis ita inquinat, ut Taxus rever-
ſus cogatur illam inſolenti hoſpiti inhabitandam relinquere. Quo hieroglyphico monemur vi-
gilantia & diligentia opus eſſe, ut res noſtras conſervemus, & ab aliorum fraudibus tueamur. ſe-
cundum tritum illud Ovidii,

Non minor eſt virtus, quam quærere, parta tueri.

Idem nobis ſubjicit Apologus Æſopicus de ſerpente, qui in cavernæ ſuæ contubernium admiferat
erinaceum, à quo importuno hoſpiti paulo poſt fuit vi expulſus. Igitur,

Qua tua ſunt ſerva, ne fors hæc occupet alter:

Nec temere excipias quemlibet hoſpitio.

Nec propterea damnatur ſtudium hoſpitalitatis imo ſtabilitur, quum vigilantia ſimplex & prudens
in virtutum choro ſedem ſuam obtineat.

VINDICTÆ *Cupiditas.*

Tigridem apud Hircanos & Indos ferunt animal eſſe miræ velocitatis, ac maculoſum, teſte Pli-
nio. Authores rerum Indicarum, Oviedus & Petrus Martyr Mediolanenſis, hanc feram deſcri-
bunt & faciunt Leoni parem vel majorem. Paufanias lib. 9. Mantichoram Indorum eſſe putat. In Eu-
ropæis regionibus num viſa ſit, dubitatur. Alianus cum Plinio ſcribit *Φιλόπικνος*, ſobolium amantem
eſſe in hoc genere ſæminam, uſque adeo ut ad naves uſque venatores acriter perſequatur, eosque co-
gat catulos interceptos rurfus unum poſt alterum abijcere. Pierius in Tigridis hieroglyphicis anno-
tat venatorem conſenſa navi vix duobus vel uno tantum catulo ablato auſugere, in continenti
poſt ſe equo relicto, in quem tigris omnem ultionis ſævitiam convertens eum totum diſcerpat. D
Hieroglyphicum illud docet vindictæ cupiditatem minuere tum in feris, tum in hominibus quoque
dolorem ſolere, præſertim in iracundis & vera nudatis pietate, quæ nos ad clementiam hortatur ac
Deo vindictam relinquendam eſſe monet. Quod ſenſit Juvenalis, qui ſibi obijciens vindictæ cu-
pidorum dictum,

At vindicta bonum vita jucundius ipſa eſt:

Statim reſponſum ſubjicit,

Nempe hæc in docti, quorum præcordia nullis

Interdum aut levibus videas flagrantia cauſſis,

Quantulacumque adeo eſt occaſio, ſufficit ira.

Tandem

A Tandem egregie concludit;

*Semper & infirmi est animi exiguique voluptas
Ultio, continuo sic collige, quod vindicta
Nemo magis gaudet quam femina.*

Sed juxta Poetae neoterici dictam,

*Persequitur sobolis improbem concita tigris:
Et saepe est magnis ultio grata viris*

VIOLENTA nocent.

URorum oculi crebro erubescunt, qua maxime de causa favos expetere videntur, ut convulseratum ab apibus os levet sanguine gravedinem illam. Et Solinus: Nihil avidius (inquit) quam mel captant, atque ideo alvearibus ubique insidiantur. In varia vero pericula incidunt vel ob apibus impetiti, vel ex arborum fastigiis, & ramis pondere fractis in terram cadentes. Quod hieroglyphicum sibi probus ac innocens quispiam sibi recte accommodat, qui contra aliorum violentiam & injustitiam prater opinionem omnium conservatur, quod Lucretius olim expressit, his verbis:

*Circumrexit enim vis atque injuria quemque,
Atque unde exorta est, ad eum plerumque revertit.*

Et Horatius lib. 3. Carm. Od. 4.

*Vis ingenii expers mole ruit sua:
Vim temperatam dii quoque provehunt
In majus: iidem odere vires
Omne nefas animo moventes.*

Antea vero Menelaus apud Euripidem:

*Si vela tendas nimium, navis mergitur:
Sed si relaxes rursus, vehitur tutius.
Odit Deum nimis vehementes impetus:
Odere cives, gratior est modestio.*

C Nullum violentum perpetuum; &

*Ut favus exitior est urso, sic saepe malorum
Aut borem illaqueant visque dolusque suum*

VIR bonus.

Viri boni hieroglyphicon Ovis est, Graecis *οἰσκατος*, quasi *οἰσκασις*, secundum Hesychium, quod proventum eorum, quae ad vitae sustentationem requiruntur, significet: animal simplex, innocens, & generi humano utilis (unde in sacris literis praeclearae similitudines sumuntur,) nam propter lanam, lac, carnes, atque ipsam foeturam plurimum commodare potest. Quare ex hoc pecore, temporibus omnibus & locis apud plurimas gentes divitiarum non exigua pars conquisita, atque ideo vita pastoralis olim in magno pretio fuit habita. In lege quoque; Moysis inter innocentes & mundas pecudes primum locum obtinet. Hieroglyphicon illud igitur optime quadrat in virum bonum, piuum, innocentem, qui quamvis sit destitutus aliorum auxilio atque subsidio, nihilominus omnibus inservire & gratum facere studeat, quemque innocentia saepe inter medios hostes tutum & incolumem servet. Unde Nazianzenus praeclearo hoc quoque scripsit, *ἀφύλακτον ἢ ἀπλότης, καὶ ἡκίστα κακίας ἢ φοβήται τὸ κακίας ἐλάττωσον*, id est, *Expers custodia est simplicitas, & minime mali quicquam suspicatur is, qui a malo est immunus.* Huic hieroglyphico aptatum est sequens distichon:

*Commoda plurima ovis praebet, nocumentaue nulla:
Sic benefac cunctis, nemini obesse velis.*

Et homini in sua simplicitate & innocentia acquiescenti semper propositam cupimus horum verbum sententiam, nempe,

Hic sce.

*Hic scopus unus erit, cunctis prodesse, nocere
Nulli, & amare bonos, ac tolerare malos.*

Et istorum,

*Juvare cunctos, at nocere nemini
Est summa Christiana vita regula.*

Quemadmodum & Cicero lib. 1. de Offic. Virum bonum esse dicit eum, qui profit omnibus, nocet nemini, nisi laceffitus injuria. Sed Christiani virum bonum eum esse asserunt, qui & laceffitus injuriis bonum pro malo reddit, Christi sui regis exemplo.

Plutarchus lib. 2. Sympos. q. 9. petit cur ovis à lupo demersa caro fiat suavior? respondet esse lupi spiritum adeo fervidum & quasi ignitum, ut ossa etiam durissima in ventre emolliat atque collaquet: ideo à lupis morsa celerius quam alia liquefcere. Et olim propterea gula dediti expetebant hæc dum lupi faucibus ereptum, quod Horatius obiter attingit in Epodis,

*Vel agna festis casa terminalibus,
Vel hadus ereptus lupo.*

Martialis versus idem declarat:

*Parvus onyx una ponetur cænula mensa,
Hædus inhumani raptus ab ore lupi.*

Convenit hieroglyphicon hominibus piis & probis in hoc mundo propter innocentiam vitæ ac veritatis studium, variis periculis & tormentis sunt subiecti, ac sæpe ideo ab impiis extrema omnia patiuntur, tandemque Deo acceptam hostiam sese offerunt: quo in numero omnes sancti Martyres sunt collocandi. De quorum unoquoque & hieroglyphico ovis à lupo adversa dictum est,

*Dum premitur justus sit gratior hostia Olympo:
Sic quoque fit morsu suavior agna lupi.*

Apophthegmata sacra S. Ignatii & B. Polycarpi pro Christo morientium, prout in Eusebii hist. lib. 4. cap. 36. & lib. 4. c. 15. ad hujus hieroglyphici illustrationem pertinent.

V I R T U S.

*Virtus ipsa suis firmissima nititur armis;
Sævam hyemem sortis spernere docta mala.*

Indicarum rerum Scriptores depingunt & describunt animal quoddam veteribus forsitan incognitum, quod Hispani nominant *Armadillo*, id est, armatum sive cataphractum, quod quasi panoplia, vel armatura quadam loricata à capite usque ad pedes sit contectum. Subterraneum animal esse dicitur, erinacei magnitudine, sed longius, *Tatou* Mexicanicis & Guinenibus dictum. Rarum hoc animal naturalibus armis munitum, quibus sese defendit, nec externis indiget subsidiis, est virtutis hieroglyphicon, quæ instar lorice in se munita, tuta consistit, & insultus adversæ fortunæ facile superat ac contemnit. Quæ Claudianus in Panegyri de Mallii Theodori consulatione verbis elegantissimis exposuit,

*Ipsa quidem virtus pretium sibi, solaque late
Fortuna secum nitet, nec fascibus ullis
Erigitur, plausuque petit clarescere vulgi:
Nil opis externa cupiens, nil indiga laudis,
Divitiis animosa suis, immoraque cunctis
Castibus, ex alas mortalia despicit arce.*

Nec minus eleganter Horatius lib. 3. Od. 2.

*Virtus repulsa nescia sordida,
Intaminatis fulget honoribus:
Nec sumit aus ponit secureis
Arbitrio popularis aura.*

VIRTUS

VIRTUS ardua caprar.

Quemadmodum in via virtuti nulla est via : ita

*Rupis inaccessæ virtus habet ardua culmen,
Huc tendis? Sudor multus ad alta levat.*

Infuetum per iter eundem est. Ibex, cuius Plinius & alii meminerunt, in Alpium præruptis & altis rupibus, præsertim in Helvetia & montibus vicinis frequens reperitur, in quibus raro vel nunquam nives liquefcunt. Nam calidissimum est animal perniciousitatis miranda, cornibus sese fulciens, quod adminiculo ex altis montibus desilit, & hac ratione cavet ne faxis allidatur. Vivit autem continuo in locis asperis & inaccessis, nec facile venit in conspectum hominum. Inde apud Jobum c. 39. Numquid nosti partus ibicum in petris? Hieroglyphica figura est hominis à vulgi consuetudine & confortio remoti, nihil aliud quam virtutem ipsam, quamvis arduam, quærentis ac desiderantis, quem nullæ voluptatum illecebræ à proposito studio studioque avertunt. Clemens Alexandrinus Stromat. lib. 4. hujus argumenti laudat Simonidis versum,

*Τὸ δὲ θεῶν νόστον δύσκολον ἴσθι νεπέαι, id est,
Virtutem habitare in rupibus accessu difficilibus.*

Quem imitatus est Silius Italicus, lib. 15.

*Ardua saxoso perducit semita clivo,
Aspera principio (nec enim mihi fallere mos est)
Prosequitur labor ad nitendum intrare volenti.*

Hujus generis etiam sunt versus Hesiodi, a Cicerone merito commendati,

Virtutem posuere dii sudore parandam, &c.

Muse etiam dicuntur in monte Parnasso versari, propter secessum & tranquillitatem, qua studia gaudent plurimumque adjuvantur, & antiquitas Palladem *μυθία*, quasi solitariam, eandem ob causam nominavit.

VIRTUS ardua petit.

Omnibus constat Montes passim apud sacros & seculares scriptores sumi pro loco stabili, munito, tuto, in quo quis ab hostium incursionibus se tueri possit. Super montem excelsum, ad quem nisi per difficilissimam semitam non pateat accessus, laurum simul & palmam statue, hoc hieroglyphico significans ad veram doctrinam, solidamque prudentiam, & quæ ad hæc sequitur, perennem ac stabilem gloriam neminem pervenire posse, nisi per multos labores ac sudores. Inde distichon,

*Qui laurum & palmam vittricem carpere gaudes,
Montis, si nescis, ardua stante prius.*

Et longe antea Silius Italicus,

Ardua virtutem profert via scandite primi.

Cum quo Ovidiani versiculi belle conveniunt;

Ardua per præcepit gloria vadit iter.

Itemque.

Difficile est, fateor, sed tendit ad ardua virtus.

Et Cassius Parmensis in Orpheo,

*Non levis ascensus si quis petit ardua: sudor
Plurimus hunc tollit.*

VIRTUS difficilis, sed fructuosa.

Nux Pineæ, Colliculis quibusdam inæqualis & aspera, miræque duritiæ est, quæ vix ignis vi potest referari: intus vero nuclei dulces latitant, non parum ad alimentum ac diversos hominum morbos utiles. Sic ad virtutem & honestatem ac laudabiles actiones non nisi per labores ac varias difficultates perveniri potest: at postea sequuntur suaviss. fructus. Quæ omnia Hesiodus paucis versibus ita eleganter complexus est, ut & Socrates eos commendat apud Xenophontem, lib. 2. commentariorum, & Ciceroni quoque vehementer placuerint: ideoque libr. 6. epist. familiar. ad Leptam, monuerit amicum suum; ut filium ipsius jubeat Hesiodicæ ista edificere, semperque habere in ore:

Τῆς δὲ ἀρετῆς ἰδεῶντα θεοὶ ἀρετὰ ἐπιθέουσαν	— Virtutem sudoribus unaque divi
ἀθένατοι, μακροὶ ἢ καὶ ὄρησι τοῖσι ἐπ' αὐτῆν,	Præfessere, & longus ad hanc per ardua calli;
καὶ τραχὺς τὸ πρῶτον, ἐπὶ δὲ εἰς ἀνεγνύουσαν,	Asper est primus: sed ubi alta cacumina victor
ἴαυδιν δὴ πειται πέλδι, χαλεπὴ περ ἐῖδου. id est,	Contigeris, jam sit facilis, licet ardua anadem.

Simonides etiam apud Clementem Alexandrinum lib. Stromatum, habitare virtutem dicitur in
 Ἐδ τοῖς δὴ πείροις, id est, in rupibus difficillimis. Ovidii etiam est præclarus versus,

Gloria difficili parva labore venit.

Nuci illi adscribamus etiam Distichon;
*Ardua vallatur duris Sapientia scrupis;
 Dulcibus est eadem fructibus illa scæter.*

VIRTUS expedita semper.

Struthiocameli, vel secundum Græcam derivationem, & quorundam eruditorum sententiam, struthiocameli appellatio apud veteres Latinos non fuit usitata; legitur tamen apud Plinium. Festus autem, Aufonius & alii passerem marinum nominant, Aristoteles περιστερίων καὶ ἀγέων. Herodotus lib. 4. κατέγειον περιστερίων vocat, non quod subterraneus sit, sed quia à terra non attollitur in aerem, unde Luciano quoque καμαιπετής dicitur. Aristoteles lib. 4. de part. Animal. c. ultimo, Struthio, inquit, etiam Africus eodem modo partim avem, partim quadrupedem refert, quippe qui ut non quadrupedes pennas habet, ut non avis sublimis non volat. Sed Plinius lib. 10. addit, pennas ei ad hoc datas ut currentem adjuvent. Idem Aelianus (quemadmodum etiam Diodorus Siculus lib. 3.) scribit lib. 2. c. 27. his verbis: At celerrime duabus alis explicatis graditur, quas ventus quasi vela implens propellit. Jovius hoc symbolum pro magno illo bellico Duce Marchione Vastio, se excogitasse perhibet, cum illi indignabundo à Pontifice Clemente 7. Antonius de Leva in quibusdam dignitatibus militaribus præferretur. Innuebat autem per id, se nihilo tamen minus in suo munere, quamvis non adeo sublimi, ita progressurum, ut merito alios antecelluisse videretur: quod profecto illum plenissime præstitisse plures historiae abunde testantur. Paradinus addit, NIL PENNA, SED USUS: C. Atque explicationem aliam affert ex Gregorio Magno, qui ait, Sicuti hæc avis plumarum ostentatione volatum præclarum videtur conari expedire, nec tamen umquam è solo levatur, sic hypocritis est proprium, ostendere quidem splendidam foris sanctimoniam, præter simulationem, tamen si diligenter observentur, nihil solidi, sed ficta & humi nitentia omnia apparent. Ad priorem sensum refertur Distichon sequens;

*Quantumvis humilis, cursu tamen anteit omnes
 Struthio: sic virtus quolibet alta loco est.*

VIRTUS Neglecta, Dei beneficio virescit.

Rosa frutex hyberno tempore, quasi aridus spinisq; solummodo horridus, carens foliis ac floribus, negligitur prorsus, vel etiam pedibus conculcatur. Primo tamen veris tempore, vix depulso frigore hyberno, beneficio mitioris ac temperatioris aeris rursus reviviscere, & rosas protrudere, antea ab omnibus neglectus, incipit. Non aliter sæpe virtuti primum sese exerenti ac primum emergenti, quæ quidem crebrius quam matura ac omnibus numeris absoluta invidia stimulis est exposita insidias struere, ac quasi in herba adhuc versantem suffocare homines mali ac invidi conantur. Unde sæpenumero quidam in primis suæ ætatis annis vigorem ingenii & laudabilem industriam ad omnia honesta præ se ferentes, invidia ac malevolentia aliorum quasi frigore hyberno non parum retardantur ac impediuntur, ne scilicet plenam de se spem conceptam tempestive adimplere possint. Non raro tamen rursus divino imprimis adjuti auxilio, tamquam aura clementiore conservati ac excitati rursus repullulant, & ad frugem optatam tandem perveniunt.

*Emergens virtus nova spernitur, ut rosa bruma
 Expectata flores forma calore feret.*

VIR-

VIRTUS. PUDICITIA.

Lili flos candidissimus ac odoratissimus, quamvis undiq; sit horridis spinis circumseptus & molestatus, nihilominus tamen eminet, & odorem ac candorem retinet, omnibusq; communicat. Sic etiam virtus inclita, quæ secundum Aristotelem 2. Ethic. semper versatur circa difficilia, tandem emergit ac conspicuam sese universis exhibet, quamvis improborum stimulis ac invidia moribus sæpe petatur ac exerceatur.

Quamlibet è mediis consurgunt lilia spinis :

Sic virtus ipsi crescit ovatque malis.

Quod & D. Chrysostomus graviter explicat: *ὄσκι' ἔστι, inquit, τὸν τῆς ἀρετῆς ὄπισθε λαμβανόμενον μὴ πολλὰ ἔχειν ἐχθρὸς, ἀλλ' ἄδὲν τὸ πρὸς τὸν ἐν ἀρετῇ. Διὰ γὰρ τῶν τῶν λαμπρότερον ἔσται μείζονας.* id est, Non aliter fieri potest, quin virtutis seclator quam plurimos hostes habeat. Sed nihil hoc virtuti deditum movet: nam propterea longe illustrior evadet. Quod Horatius paucis quoque expressit:

Virtus, repulsa nescia sordida,

Intaminatis fulget honoribus.

B Alii addunt, *Casta placent superis.* Nam pudicitia ac virginitatis florem esse liliam D. Hieronymus quoque in exploratione Cantici Canticorum tradit. Hoc dictum Tibullus plene expressit his verbis,

Casta placent superis: pura cum veste venite,

Et manibus puris sumice fontis aquam.

VIRTUS sibi pulcherrima merces.

PAVO, vel secundum Gellium Pavus, a sono vocis, ut opinatur Isidorus, sic dictus, Græcis est *πῶς* vel *πῶς*, ἀπὸ τῆς τέλει τῶν πτερῶν (quemadmodum placet Athenæo) ab extensione pennarum. Quas instar gemmarum vel oculorum (unde Argum, qui secundum Plautum totus oculus fuit, in hanc avem transmutatum fingunt poetae, ut apparet ex Ovid. Metamorph. 1.) variis coloribus adversus solem expandit, idque potissimum quando laudatur, quare Aristoteles vocat *Φιλόκαλον*, id est, ornatus & elegantia studiosum. Ælianus lib. 5. Animal. cap. 2. elegantem ejus formam accurate describit, dicitq; hanc avem à barbaris ad Græcos fuisse importatam, initio tam raram, ut Athenis sit pretio spectata, & ex illo spectaculo quæstus factus. Atque Alexandrum Magnum ejusmodi aves apud Indos conspicientem, earum admiratione affectum, in omnes qui illos occiderent, gravem pœnam instituisse. Unde Martialis,

Miraris quoties geminatas explicat alas,

Et potes hunc sevo tradere, dure, coco?

Notandum quoq; ejus carnem, quod D. Augustinus quoq; lib. 21. de civitate Dei, c. 3. & Isidorus lib. 12. affirmant, non putrescere. Quemadmodum itaq; pavo gaudet sua pulchritudine, & imprimis adversus Solem de hoc innato ornatu expansis alis gloriatur, ita quoq; virtus ipsa propria laude digna, & per se pulcherrima æstimari debet. Nam secundum Ovidium lib. 2. de Ponto, Eleg. 3.

— per seque vitanda est

Externa virtus incomitata bonis.

Habetur autem integer hujus hieroglyphici versus apud Silium, lib. 13.

Ipsa quidem virtus sibi pulcherrima merces.

D Hieronymus Rufcellus aliud dictum Gallicum usurpatum fuisse ad hanc picturam ab Arone Cibo Gennensi perhibet, nimirum, *FEAUTE' PASSE TOUT.* Fidelitas omnibus antecellit. Nam ut pavo cunctam suam pulchritudinem in seipso ostendit sine omni tuco, & ascitio ornatu, ita animus generosus & fidelis universum studium, in suo proprio candore & probitate collocat.

Pulchra suis veluti est volucris Junonia pennis :

Sic virtus proprio lumine clara nitet.

VIRTUS utilis ad omnia.

I Aurum custodiz ac incolumitatis esse symbolum ex Proclo tradit Pierius: unde apud veteres, causa prope ædes fata, vel illis adfixa fuit: quod etiam testatur Ovidius, dicens:

Gg 2

Postibus

A præclaro suo proposito avertere, vel saltem aliquantisper detinere solent, non malè expriment. De quo Euripides quoq; in Supplicibus conqueritur;

πολλοὶ καλῶς γερῶτες ἀνδρες οὐκ ἔχουσ' ὅπως
δέξωνται αὐτὰς τῶν κακῶν ἐξουσίαν, id est:

Multi viri nati loco honesto non possunt
Seipos palam ostendere propter malorum potestatem.

Menander idem deplorat, clamans,

ὡς ἀδικον, ὅταν ἡ μὲν Φύσις
δοῦδῶ πὶ στυγνῶν, τῶτο δ' ἡ τύχη κακοῖ. id est:

Quam injusta res, cum natura quidem
Egregium aliquid contulerit, fortuna autem hoc depravat.

Nihilominus contra omnes insultus & procellas graviores, à via virtutis numquam abscedendum, sed fortiter resistendum, donec superatis omnibus malis optatum finem consequamur.

B Tu ne cede malis, sed contra audentior ito, inquit ille apud poetam. Quod Cicero quoque monet, libr. 3. quaest. Tusculanarum. Nulla, inquit, diuturna potest esse gloria, quam labor strenuus ac indefessus primum non antecesserit. Quo pertinent Propertii lib. 4. Eleg. versus elegantes,

Magnum iter ascendo, sed dat mibi gloria vires.
Non juvat ex facili lecta corona iugo.

In omnium ore sunt τὰ πῶδημα ἐκείνα ἢ ἰσὸδὸς ὡς ἡ δροσὴς ἔπι, ut Lucianus ait in Necoymant. quæ & alibi adducuntur, nempe, *Difficilia quæ pulchra*. Laudant Cicero, Xenophon, & ante oculos habuit Ammianus Marcellinus libr. 14 & alii. Certe cum Obeliscus, excelsus admodum acclivis, & serpens natura imprimis glaber ac laevis sit, fieri vix potest, ut in summam ejus cacumen perrepere possit. Qui igitur virtutis difficile & periculofum iter exprimere velit, fortassis haud absurdè hoc hieroglyphico uti poterit: Simulque innuere, non facile pervenire ad honoris & gloria fastigium, qui nimis timidè omnia explorat, & trepide resilit. Nam, ut pulchrè Theocritus ait: *Ὅλγυν δὲ τὰντα*

C *τέστιν τὰς σκολιὰς καὶ περὰν εἰς τὴν ὀρθὴν ὁδὸν ἀποπέμπει*: Obliquæ & declives viamodis omnibus fugiendæ sunt: abruptæ autem & rectæ sursum ferentes complectendæ. Et ut Symachus dixit libr. 9. Ep. 84. Virtus durioribus negotiis nitescit, & aspernatur declivem facilitatem, maximoque sudore arduum laudis annititur. Eleganter etiam Seneca in Epist. ad Lucilium: Ad honesta nitentes, quando magis incubuerint, minusque sibi vinci ac strigare permiserint, admirabor & clamabo. Tanto melior surge & respira: & clivum istum uno si potes Spiritu exupera. Generosos animos labor nutrit. Et paulo post: Animi est ipsa tolerantia, quæ se ad dura & aspera hortatur, & dicit: Quid cessas? non est viri timere sudorem. Xenophon quidem 2. *Ἰσθμίων*. ubi Hesiodæ illa adducit, hanc pulcherrimam *γνώμην* præmittit: *Μεγὰ κατὰ πρῶτον, ὅτι μελέλαι τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖται πρῶτον, ὡς Φάων οἱ ἀγαθοὶ ἀνδρες*. Cure quidem laboriose efficiunt, ut ad pulchra & honesta facinora perveniantur, sicuti virorum optimorum habet adagium.

Sudore hac magno conscendit culmina serpens.
Nempe est virtutis semita difficilis.

V I S Consilii experti.

D UROS ἀπὸ τῶν ὄρεων, id est, à montanis locis in quibus degit, secundum Isidorum, dicitur est. Hunc in Heccynia silva Casar libr. 6. De bello Gallico reperiri ait. Plinius lib. 8. cap. 15. Uros vi excellenti velocitate que scribit esse præditos. Iis imperitum vulgus Bubalorum nomen imposuit. Adeo feroces Uros physiologi depingunt, ut si à venatoribus, post arbores latitantibus, telis vulnerentur, in tantam iram exardescant, ut crebriore in arbores impetu facto, tandem seipos quoque conficiant. Sic furones & impetus validos potentiorum, sana consilia respicientium, prudentia declinat & frangit, cedens illis tempestive, & in tutum locum sese recipiens, tantisper dum feroces illi viribus suis evertuntur atque ruunt mole sua. Etenim,

Quis furor est cæco temere se offerre furori?
Cede, parum exspecta, nec moram, videtur eris.

Et pridem Ovidius utiliter vim vi nimium precipitanter repellentium inconsultam mentem monuit A
his dicitis,

*Dum furor in cursu est, currenti cede furori,
Difficiles aditus impetus omnis habet.*

Et Horatius, libr. 4. Carm. Ode 4.

Vis consilii expertis mole ruit sua.

Oppianus item libr. 5. Halieutic.

*ὡς ἂν ἠγορήσῃς ἂν εἶδῃς ὅτι ἐπλετ' ὄνειρε
Τόσον, ὅσον περὶ δῶν. ἀλλή δ' ἀνεμῶλι ἄφρων. id est:
Nec robor tantum quantum prudentia praestat.
Nec species: solida vires sine morte fatiscunt.*

Raro autem hæc duo conjunguntur. Nam, ut recte ait Valerius Max. lib. 9. c. 12. nimio robore membrorum vigor mentis hebescit quasi abnuente natura utriusque boni largitionem, ne supra mortalem felicitatem sit, eundem & sapientissimum & validissimum esse.

Solere sæpenumero Balænas, vel procellarum vi in littora ejici, vel etiam dum ipsæ apricandi studio terræ nimium propinquant, ut fidunt, ob refluxum maris aqua destitui, atque ita in sicco relinqui, ut mole illa sua corruant, experientia testis est, suntque ad Oceanum crebra ejus rei spectacula: & in Batavis insigne anno M. D. LXXXIX. contigisse meminimus. Balænam sane nonnunquam, è mari prodire, & ad solem apricari, ipse Oppianus scribit. Unde & Grammatici quidam volunt dictam ὄρεσσι πὸ πρὸς Θῶς ἀλλεῖδι: eoque hodie nomine cunctas fere majores pelagi belluas vulgo intelligunt, cum veterum quidem balæna ex Rondeletio & aliis satis nota sit. Hieroglyphicon autem hoc seipsum ex inscriptione Horatiana fere explicat: cum qua Isocrates consentiens, Robur prudentiæ conjunctum protulisse quidem, verum ea destitutum, magis fuisse habentibus detrimento, dixit. Et Nestor apud Homerum idem pene pronunciat. Exemplo sunt Milo Crotoniates, & Polydamas athleta: quorum ille dum quercum manibus infertis divellere, hic speluncam ruentem solus humeris sustentare conatur, misere uterque periit, sicuti apud Valer. Max. legimus. Possit hoc etiam accommodari fortassis ingenti alicui imperio, quod ipsa magnitudine sua laborat, minaturque ruinam. Illud enim, dum cuncta immensæ duntaxat potentiæ suæ & tribuit & ascribit, Dei omnipotentis manu & protectione merito tandem destituitur, quod si fit, magno cum fragore subito corruit. Ut enim Apollodorus Comicus ait:

*ὄγκος μεγάλη πῖσμα γίνετ' μέγα.
Ingentis molis ingens ruina erit.*

Sapienter itaque Gr. Nazianzenus monuit:

*Μὴ ἐπαρθῆς μέγας, ἵνα μὴ μείζον κατεργασθῆς,
Ne effentis alte, ne defenaris altius.*

Siquidem, ut pulcerrimus habet Claudiani versiculus:

Magna cadunt subito, summa repente ruunt.

Et quid Babylon, atque Roma, ruens aliud occinit? quam

Sic pereat quisquis robore fidit atrox.

VIS PROLIFICA.

Riferunt Physiologi multa de Scorpii prolifica vi & generatione, tamquam naturæ quopiam miraculo. Ex terra enim & calore solis Scorpios oriri experientia confirmatum est. Ideo Scorpius generationis symbolum merito dicitur. Aliud quidpiam admiratione dignum ex Ovid. lib. 15. Metamorph. desumptum est: ubi ex cancro demptis brachiis terræque obruto Scorpium enasci scribit his verbis;

*Concava littoreo si demas brachia cancro,
Cætera supponas terra, de parte sepulta
Scorpius exibat, caudaque minabatur unca.*

VITA beata in terris.

Circa matutino tempore, Sole jam exoriente aëlis mensibus, tam propter sui corporis caliditatem, quam cœli æstum, purissimum rorem hianti ore jucundè excipere atque eo sese reficere solet. Designat autem factum illud piorum in terris versantium vitam & conditionem beatam. Cerva autem hieroglyphica nota hic est hominis pietatem colentis, & Dei promissa suavissima jucundè meditantis, quibus tanquam saluberrimo pabulo & desideratissimo rore calitus nutritur & recreatur. Nihil, me Christe, amabilius

*Ore capis patulo rorem vaga cerva cadentem,
Rore riges nobis torrida corda DEUS.*

VITA in amore.

DE animalculis tam in nive quam igne viventibus locus habetur apud Aristotelem lib. 5. cap. 17. de histor. Animal. satis memorabilis, quem integrum ascribere placuit. Quin etiam in iis quæ putredinem nullam posse recipere existimantur, nasci animalia novimus, ut vermes in nive vetustiore, qui hirti sunt pilis & rubidi, quoniam & ipsa nix vetustate rubescit, sed in nive media terræ candidi & grandiores inveniuntur. Torpent omnes ac difficulter moventur. In Cypro insula ærariis fornacibus, ubi chalcitis lapis ingestus compluribus diebus crematur, bestiolæ in medio igne nascuntur pennatæ, paulo muscis grandibus majores, quæ per ignem saliant atque ambulant. Emoritur pennatæ, paulo muscis grandibus majores, quæ per ignem saliant atque ambulant. Emoritur & hoc genus & illud nivis alumnium, cum alterum ab igne, alterum à nive dimotum est. Hæc ille. Plinius lib. 11. c. 36. Eadem repetens vocat pyralim sive pyraustam, de quo in symbolo proximo plura. Seneca quoque libr. 5. c. 6. cum admiratione potius quam causâ explanatione idem affirmat, itemq; Ælianus lib. 2. c. 2. à quo *περὶ γοῦν*, id est, in igne nati vocantur. Hoc tamen nescio qua ratione inductus Ovid. 6. Factor. negare videtur.

*Nec tu aliud Vestam, quam puram intellige flammam;
Nataque de flammis corpora nulla vides.*

Erasmus in Adagiis proverbio, *περὶ γοῦν μὲν*, *πυρυστὰ* interitus, hoc hieroglyphico interpretatur vel de *ἀνεμωπέτι*, id est, qui celeriter intereunt, vel etiam de illis qui nullibi alibi vivere possunt, quam in propriis ac consuetis laribus & domiciliis: à quibus si paulo longius abesse cogantur, sibi moriendum existiment. Alii ex Plinio ascripserunt, *MORIAR SI EVASERO*, quod non absimile est illi, *ἀπὸ λὸς ἔτι ἀν, εἰ μὴ ἀπὸ λὸς ἔτι*, id est, perimus, si non perimus, à contrario sensu. Et Theophrastus exul, in maximum honorum fastigium à rege Persarum evectus, suis dicebat, referente Plutarcho, O filii, perieramus, nisi perissemus.

VITA perennis.

Phœnix avis est vitæ perennis hieroglyphica pictura. De eo autem paulo verbosius hic disserere fert animus. Idque tum propter auctorum plurimorum de eo varias ac interdum discrepantes opiniones, tum ob varia hieroglyphica & symbola, ex hac ave ingeniosa nonnulla & præclara desumpta. Ac quantum ad primum attinet, si omnium illorum, qui de illo aliquid literis mandarunt, sententias in medium proferre vellem, non aliquot pauca pagellæ, sed vix liber quispiam grandior sufficeret, quare satis esse putavi saltem loca præcipuorum scriptorum hoc in loco notare. Inter quos vetustissimus mihi occurrit Herodotus lib. 11. sive Euterpe, quamvis dubitanter de eo loquatur. Philostratus quoque in vita Appollonii addit istud, *ὡς Φαοί*, id est, ut ajunt. Scripserunt de eo etiam Horapollon libr. 1. 34. & 35. Plinius libr. 10. cap. 2. qui & ipse veretur ne quid fabulosi subit. Solinus cap. 36. Seneca passim. Cornelius Tacitus libr. 5. Annal. Ælianus lib. 5. cap. 58. Lucianus. Sextus Aurelius Victor. Suidas. Xiphilinus in vita Tiberii, qui ait in Ægypto visum, ac Tiberio mortem denunciasse. Glycas Annal. part. 1. Artemidorus libr. de insomniis, c. 49. Æneas Platonius. Aristides in oratione de Smyrna beneficio M. Aurelii Imper. reâdificata: atque inter poetas Oppianus. Ovidius 15. Metamorph. Claudianus. Poëma Laëtantio falso ascriptum. Tzezes. Statius libr. 3. inter Ec-

clesiasti-

clericali vero scriptores Gregorius Nazianzenus in præceptis ad virginem, & oratione ultima de Spiritu sancto. Basilus. Tertullianus in libro de resurrectione carnis. Cyrillus, Cyprianus, Epiphanius, Eusebius Pamphilus, in vita Constantini Imperat. Rufinus. Ambrosius de fide resurrecti. & 5. Hexam. Isidorus libr. 12. Inter recentiores sunt, Albertus Magnus, Volaterranus libr. 15. Scaliger contra Cardanum Exercit. 233. vocatque Semendam, ex scriptoribus recentioribus rerum Indicarum: Plerius Valerian. in Hieroglyphicis. Erasmus in Adagiis Chil. 2. Centur. 1. Prov. 21. & 57. Adrianus Junius Prov. 93. Centur. 5. Gesnerus de Avibus, & plures alii, quorum nomina jam non succurrunt. Sed meo quidem judicio, inter omnes, quos jam enumeravimus, nullus videtur exquisitius ac certius de Phœnice scripsisse, quam Corn. Tacitus libr. 5. Annal. Cujus ideo verba integra hic apponenda esse censuimus. Paulo Fabio & Lucio Vitellio Consul. post longum sæculorum ambitum Phœnix in Ægyptu venit, præbuitque materiam doctissimis indigenarum & Græcorum, multa super eo miraculo differendi, de quibus congruunt, & plura ambigua, sed cognitu non absurda promere libet. Sacrum soli id animal, & ore ac distinctu pinnarum à cæteris avibus distinctu, consentiunt qui formam ejus describere. De numero annorum varia traduntur, maxime vulgatum, quingentorum spatium, sunt qui ad sevecentum milia quingentos sexaginta unum interjici, prioresque aliter Sefostride primum, post Anaside dominantibus, dein Ptolemæo, qui ex Macedonibus tertius regnavit, in civitatem, cui Heliopolis nomen advojavisse, multo cæterarum volucrum comitatu, novam faciem mirantium. Sed antiquitatis quidem obscura. Inter Ptolemæum ac Tyberium minus quinquaginta anni fuerunt, unde nonnulli saltem hunc Phœnicem, neque Arabum esse terris credere, nihilque usurpavisse ex his, quæ vetus memoria firmavit. Confecto quippe annorum numero, ubi mors propinquet, suis in terris struere nidum, eoque vim genitalem affundere, ex qua factum oriri, & primam adulto curam sepeliendi patris: neque id temere, sed sublato myrrhæ pondere, tentatoque per longum iter, ubi par oneri, par meatui sit, subire patrum corpus, igne solis aram perferre atque adolere. Hæc incerta & fabulosa aucta. Cæterum aspici interdum eam volucrum in Ægypto non ambigitur. Hæc ille. Sed notandum, præter Claudianum & Poëma Lactantio perperam attributum, nec Plinium, neque Tacitum, vel alium ex veteribus tradidisse Phœnicem seipsum comburere, quod tamen postea recentiores universi fecerunt. Sed veniamus jam ad Symbola, quorum primum erit *Ut vivat* à Ruscello a scriptum Madrucio Cardinali, quod alii plenius afferunt, *Sed necat ut vivat*: cujus interpretatio multiplex esse potest. Nam primum, generalius significat hominem, qui omnes suas cogitationes & actiones eo dirigere conatur, ut suæ vitæ brevitate egregia fama compenset, & inde sese quasi immortalem reddere queat. Alii potius veram pietatem exercendam referunt, intelligendo per solem, ad quem Phœnix aspirat, & cujus beneficio regeneratur, *Christum*, nostrum Redemptorem, unicuique justitiæ solem, cui omnia nostra merito debemus referre accepta, & cujus causa quævis libenter in hoc mundo perferre, tandem per ipsum vitam beatam & æternam vivere queamus, certo nobis per suadentes hanc mortem nostram esse initium vitæ melioris, de quo præclarum distichum & à multis commendatum legitur Ravennæ ad picturam Phœnicis:

*Securus moritur qui scit se morte renasci,
Mors ea non dicit, sed nova vita potest.*

Sic B. Tertullianus in libro de resurrectione carnis inquit, plenissimum ac firmissimum specimen esse hujus spei (resurrectionis) ex hoc alite sumendum, quod B. Ambrosius quoque & Epiphanius in Physiologo asserunt. Quare, quidam Græcum dictum scripsit $\Theta\text{N}\text{H}\text{E}\text{K}\text{O}\text{N}\ \text{O}\text{T}\text{E}\ \text{A}\text{I}\text{O}\ \text{O}\text{N}\text{H}\text{E}\text{K}\text{O}\text{N}$ id est, moriens non moriens. Cujus argumenti plurimæ extant sententiæ apud sacrarum literarum interpretes præclaræ. Quidam Bartholomæus Taëgius, qui de Symbolis sive impressis Italice breviter & accuratè scripsit addidit, *Ne pereat*: quo ait exprimi hominis pii ac religiosi propositum & studium laudabile, in fugiendis & compescendis voluptatibus ac illecebris hujus mundi, & affectibus & cupiditatibus suis nimis moderandis ac vincendis, denique in castigando proprio corpore, ne vitiis cum jactura animæ obsequatur. Quod B. Nazianzenus libr. 1. Sententiarum spirituum his jambicis versibus breviter de quibusdam vitiis exposuit.

A *ἔγωγ. μέθη. ἕλαθ. πικρὸ δάκρυον ἰου* Vinum, libido, livor, & demon, idem:
οἷς ἀν' ἀγοστλῆθ, τὸ Φορνεῖν ἐπέλυσε. Quorum occuparint, opprimunt hæc pectora,
πῆξι, ἀγοστύχη, δάκρυον, τὸ Φαζμακα, Medentur hisce, lachryma, famcs, preces,
ἡδ' ἰατρεία τῶν ἐμῶν νοσημάτων, id est: Sic est mea curatio egrotudinis.

Aliud præterea symbolum phoenix suppeditat, nimirum, *Nutrix ipsa sui*, ex poemate Lactantio a-

Ipsa sibi proles, suus est pater, & suus hæres.
Nutrix ipsa sui, semper alumna sibi.

Quod illis rectè tribuitur, qui suamet industria & virtute ad res magnas sine aliorum adminiculo pervenerunt. Sereniss. quoque Helionora Austriaca, *Caroli 5.* soror ex hoc alite defumere voluit symbolum, cum inscriptione: *Unica semper avis, secundum Ovid. 2. Amor.*

Et vivax Phoenix, unica semper avis.

Quo demonstrare studuit (ut *Paradinus* refert) sicuti optima & pretiosissima quæque rara sint, & inventu difficilia, ita quoque sibi esse persuasum, se nunquam talem alterum maritum, qualis fuerit *Frincifus 1.* Rex Gallie, in posterum esse reperiturum. Est autem notum, quod proverbii loco vocemus aliquem propter raras ingenii dotes unicum Phœnicem, quia alios omnes ita excellat ut neminem parem habere videatur. Illustrissima quoque Princeps Bona Sabaudienfis, Joannis Geleatii Mediolanensium Ducis mater, orbatâ marito, curavit in numismate eudi Phœnicem, ad ditis his verbis: *Sola facta solum Deum sequor.* Quo indicaret, quemadmodum hæc avis sola & unica in orbe inveniatur, sic etiam se propter solitudinem ob mariti obitum, eo redactam esse, ut in posterum reliquis omnibus spretis, & posthabitis omnino apud animum suum constituerit, soli Deo æterno inservire, ac omnia fa illi addicere.

VITÆ humane brevitatis, fragilitas, vanitas.

Plutarchus in Romulo scribit eum primum populum Romanum in centurias distribuisse, quarum unamquamque vir unus ducebat qui manipulum feni ac herbarum in conto affixum gestabat, unde militibus manipulariis nomen est inditum. Idque Ovidius quoque libr. 1. Fastorum notat, dicens,

Pertica suspensa portabat longa maniplos:
Unde manipularis nomina miles habet.

Hoc postea imitati Christiani (sensu longè quidem meliore) vitæ humanæ brevitatem ac fugacitatem ita voluerunt exprimere, juxta Prophetæ dictum, Omnis caro fœnum, & gloria ejus sicut flos agri. Esai. 40. quod etiam ante expressum est, Psal. 103. Igitur

Quisquis es, hunc feni qui spectas forte manipulum.
Respice te. Fœnum es, pone supercilium.

2. Præclaro alio hieroglyphico David Psal. 39. pingit vitæ nostræ transeuntis fugacitatem. Ecce inquit, palmares disposuisti dies meos, id est, non longiores quam sit hominis palmus. Si quis igitur manus humanæ quatuor digitos adherentes & extensos sculpsit, habet vitæ terrenæ imaginem. Ideo Psaltes addit, tempus meum ut nihil est coram te: profecto omnimoda est vanitas omnis homo, quantumvis constitutus maximè, id est, firmus & fixus in hac vita. Subjicit, Quin in imagine vadit homo, &c. Est umbra, umbræ somnium, vanitas, fumi vapor, brevitatis avi terreni.

Vite ecce quidquid currimus, tamquam vola Ut qui per umbras, heu, vagantur devii,
Spatio pusillo clauditur, Ipsique carnifices sibi,
Mortalium ut sit quamlibet florentium Se mutuo trudent, opes incognitis
Nil vanitate vanius: Ut congeniti hæredibus.

Alcaeus in carmine lyrico apud Athen. libr. 2. c. 31. δάκτυλῳ, αἰτέγγ. id est, digitus, dies. Et Mimmermus, Sermon. 98. in Stobæo.

Πήχυνον δὲ τὸ βόθρον ἀνθρώπων ἡδὲς περὶ μῦθον. id est:
Flore juventutis cubitali tempore tantum
Perfruimur.

Sed ut ad Psalmistæ locum revertamur, Jamim, inquit *Teppakoi b*, id est, dies palmi, vel palmorum, aut in adjectivo palmare. Palmus duplex est. Major, Gr. *αιθαμη*, Latine do drans, qui complectitur digitos 12. vel tantum spatii, quantum inter summum pollicem & extremum minimum digitum expansos, deprehenditur. Minor, quem Vitruvius lib. 3. cap. 1. quatuor digitos habere affirmat. Græc. *παλαιστη δοχη*, *δακτυλοδοχη*, η̄ το̄ τετραδακτυλον̄ χερσ̄, ut Eustathius Iliad. μ. definit. Sed hæc Palmi majoris & minoris appellationes sæpe confunduntur, & utrumque figura proverbiali & *ηγ-γλυφικῶς* ad brevissimum illud vitæ nostræ in terris spacium refertur. Unde *αιθαμη* & *βει*, apud Pærcmiographos. Hebræa vox, pluralis, in forma fœm in singulari *Tepek*, ut plurimum significat mensuram quatuor digitorum transversorum, præsertim, quum in singulari scribitur. *Tepek*, ut Exod. 25. v. 24. & 37. 12. Ezech. 40. 5. & 43. 13. Quando ædificiis tribuitur, denotat subgrandia, partem tecti prominentis, qua stillicidia à parietibus arcentur: quoniam apud Hebræos illa tecti pars prominebat ad palmi longitudinem. Vide 1. Reg. 7. 9. 26. & 2. Chron. 4. 5. Derivatur autem hæc vocula à verbo *Tepak*, Palma expandit & distendit aliquid, quemadmodum matres solent palma explanare infantes recens natos, ut ipsorum membra in planum & longum distendantur & crescant. Hinc per metathesin literarum *πεταω*, & latinis interposita n. pando. Cognitionem habet cum *Patik*, aperuit. Sed hæc prolixiora fortasse vitæ brevitatem meditantibus.

Inter reliquos flores Rosa grata atque odorata, brevi quidem admodum tempore durat, sed rursus languescens atque exarescens perit. Similis planè est ratio hujus vitæ nostræ caduca, fluxa ac incerta. Unde ex recentioribus quidam rectè cecinit.

Ut rosa mane viget, tamen & mox vespere languet :

Sic modo qui fuimus cras levis umbra sumus.

Quæ quidem ad cœlestem illam pulchritudinem nunquam pereuntem mentes nostras merito debent excitare, nec non ad perpetuam illius considerationem nos assuefacere: cum ibidem. S. Apostolo teste, 1. Cor. 2. ea præparaverit Deus diligentibus se, quæ oculis non vidit, nec auris audivit, & in cor hominis non ascenderunt. Atque hæc cupidissimè expetenda: cæteris vero, si ita acciderit, moderate carendum esse indicant D. Gr. Nazianzeni suavissimi versus.

Θεὸν μόνον, θεῶν τε ἀπλήτως ἔχον,

Solum Deum & divina concupiscito,

Ὅς πῶς λαβῆσαι πλεον̄ χερσ̄,

Sumentibus qui & plura largiri solet,

Διψῶν τὸ δίψασθαι, ἀφ' ὅπως αἰεὶ ῥέων.

Sitiens sitiri, semper affluens bonis,

Ἐν τοῖς ἡλιπτοῖς καὶ φέρον̄ ἡσάωμεν.

In cæteris, voto excidens, modum obime.

Hoc de omnibus floribus eleganter exposuit D. Chrysostomus homilia 43. in Genesin his verbis. Sicuti floridum quoddam pratrum varios & omnis generis flores exhibet; ita divina Scriptura justorum virtutes nobis demonstrat, non ut illorum florum fragrantia brevi tempore fruamur, sed ut perpetuam inde utilitatem recipiamus, & eas in sinu mentis reponamus; ut per omne tempus, si lubet, eorum suaveolentia frui possimus. Rosarum hieroglyphico distichon appingimus,

Ab, quam forma rosas cito desicci in clym pulchras!

Non ita cælestis quas Paradisus habet.

Plato in epistolis, τὸ ἀνθρώπινον, inquit, ἔκαστος βέλαιον, id est, *humana non sunt omnino firma.*

Et Juvenalis,

festinat enim decurrere velox

Flosculus anguste misereq; brevissima vita

Portio, dum bibimus, dum seras, unguenta, puellas

Poscimus, obrepit mea intellecta senectus.

Idem etiam Ovidius monet, dum ait,

Forma bonum fragile est, quantumq; accedit ad anno;

Est minor, ac spatium carpitur ipsa suo.

Et inter neotericos doctus poeta novo disticho,

Hæc rosa centuplici cœu flore decorâ, caduca est;

Sic forma & vitæ mox perit omne decur;

Theo

A Theophrastus scribit esse genus quoddam rosarum circa Philippos in Græcia, centum folia continens, cuiusmodi Plinius ex Pangeo in Campaniam transplantatas perhibet, quales nunc rosæ apud nos quoque, quamvis rarius inveniuntur. Sed nullum, meo iudicio, florem pleniorum, elegantiorum, & pluribus foliis refertum vidit hæc nostra ætas (harum rerum ad curiositatem usque studiosa) quæ Pæonia ex Hispania, ut ajunt, primum allata, & jam ubique in hortis instructionibus frequentata, vel nimio sole ardente, subito folia decidunt, & decor omnis abit. Quod in tota vita nostra caduca, fluxa ac incerta unusquisque observare, atque ideo fallacibus voluptatibus, quas brevissimas interdum longissima comitantur incommoda, minimè indulgere debet.

VITÆ humanae cursus.

PRænavigamus vitam, inquit Stoicorum princeps, epistol. 70. & quemadmodum in mari,
 — Terræ, urbem, recedunt:

B sic in hoc cursu rapidissimi temporis primum pueritiam abscondimus, deinde adolescentiam, deinde quicquid est illud inter juvenem & senem medium, in utriusque confinio positum: deinde ipsius senectutis optimos annos. Novissimè incipit ostendi publicus finis generis humani. Scopulum esse illum putamus, dementissimi. Portus est, aliquando petendus, numquam recusandus: in quem si quis intra primos annos delatus est, non magis queri debet, quam qui cito navigavit. Alium enim venti segnes ludunt & detinent, ac tranquillitatis lentissimo tædio lassant: alium pertinax flatus celerimè perfert. Idem evenire nobis puta. Alios vita velocissimè adduxit, quo veniendum erat etiam cunctantibus: alios maturavit & coxit: quæ non semper retinenda est. Non enim vivere bonum est, sed bene vivere. Hæc ille. Navis igitur in mari ventis variis pulsa humanæ vitæ seu navigationis symbolum esto.

VITÆ ortus seu propagatio.

C Ancer ortum sive humanæ vitæ propagationem Platonice denotat. De quo Macrobius ita in Commentar. ad Ciceronis somnium, cap. 12. Tropica signa, Capricornum & Cancrum, Solis portas physici vocarunt: quia in utraque obviante solstitio, interius inhibetur Solis accessio, & fit ei regressus ad Zonæ viam, cujus terminos nunquam relinquit. Per has portas animæ de cælo in terras meare, & de terris in cælum remeare creduntur. Ideo hominum una, altera Deorum vocatur: hominum Cancer, quia per hunc in inferiora descensus est: Capricornus Deorum, quia per illum animæ in propriæ immortalitatis sedem & in Deorum numerum revertuntur. Hæc ille.

VITIA extirpanda. FACULTATUM jactura.

THEophrastus, lib. 3. cap. 11. De causis Plantarum & alibi etiam literis prodidit, Oleam ramis vetustioribus ac inutilioribus amputatis, propter ipsius innatam pinguedinem & succum uberiorem lætius novos surculos protrudere, ac hoc pacto arborem multo lætundiorum & pulchriorum effici.

Tu quoque sic refeces vitis æventia multis.
 Virtutum ut soboles pullulet uberior.

D Nobis itaque etiam annitendum est, ut inutilia ac minimè fructuosa, id est, vitia universa, ex animis nostris studiose aboleamus atque extirpemus, ut illis ablatis virtutis fructus multo præstantiores ac pleniores provenire queant. Quod etiam subjicit D. Chryostomi homilia 6. præclarum dictum (quamvis eo in loco potius de vite loquatur) ubi ait: Annon vides quod agricola vitem putet, ne vim omnem in pampinis & palmitibus proferat? Idem & tu facito, amputa folia, omneque studium huc intende, ut quamplurimum fructus feras. Potest quoque hoc accommodari ad jacturam fortunarum, quæ multis etiam non solum non damnosa, sed insuper lucrosa sæpenumero fuit, secundum versus D. Nazianzeni:

Καὶ Ζηλὸς π, τὸ το κέρδιον καὶ ἀνάγκη
 ἄνευ καὶ ἀλγῶν Φυτὸν εἰς ἄκαρπια.
 Εἰ δὲ καλῶς π ἀρετῆς οἷς ἄνευ ἔχεις,
 Ἴλη φέρεις πῦρ, ἢ ἄνευ τῶ σώματι.

Perferre damni quippiam, lucrum parat,
 Ut fructuosam si repurges arborem.
 At si quis addat amplius partis malæ,
 Sylva addat ignem, corpori morbum adferat.

VIVIFICATIO *nostra.*

Pulcerrime Plinius conchas margaritiferas describens ait, eas anni genitilis impetu stimulatæ naturali quadam oscitatione pandere se, atque ita impleri roscido conceptu, gravidas postea eniti, & si sereno cælo purum nitidumque rorem imbiberint, lucidissimas purissimasque margaritas progignere. Sed hoc ut fabulosum Hieronymus Cardanus deridet. Nos, ut ut ea sint, recte tamen & pie, opinor, ad hoc accommodabimus, ut quemadmodum margaritæ exiles & nullius adhuc decoris Solis & roris beneficio, crescunt, augentur, illustrantur: Ita nostrarum virium debilitatem & intellectum in rebus divinis obscurum adhuc & hebetem, veluti serenari ac perfici ab æterno Sole, Domino Salvatore nostro Jesu Christo, S. Spiritus ejus divino rore, cujus infusa dona sunt pietas, fides, religio, lucidissima margaritæ, quarum efficacia mentis tenebræ & errores universi discutuntur, sic ut omnia nostra, divina illustrante gratia puriora, & clariora fiant. In S. enim literis Sol Justitiæ Christus est: & cæli fereni icon Deum nobis propitium faventemque significat. Rore vero, virtus & fecunditas exprimitur. Unde Isaac filio suo Jacobo benedicens precabatur, ut Deus illi daret de rore cæli, & de pinguedine terræ, abundantiam frumenti & vini, Gen. 27.

ULTIO.

In eundem sensum vir fortis ad pugnam accedens exclamat, non revertar inultus. Et,

Vincere, vel pulchra laus est occumbere morti;

Sed tremulo à pugna turpe redire gradu.

Rhinoceros à cornu quod in naso unicum habet, quasi naricornis dici potest. Martialis,

Rhinoceros numquam victus ab hoste redit.

Huic tribuit geminum cornu, licentia poetica, cum alterum in dorso potius tuberosum quippiam, non propriè cornu sit. Taurum Æthiopicum Pausanias libr. 5. & 9. vocat: hujusque animalis an Aristoteles meminerit, docti dubitant. Elephantis & Rhinocerotis pugnam describit Oppianus libr. 11. De Venatione, atque nostrum seculum pluribus exemplis confirmatur, quorum mentio apud Damianum à Goes extat in encomio Hispaniæ: Certamini (inquit) unius Elephantis cum Rhinocero te interfui: Spectaculum admiratione dignum, in quo Elephas succubuit. Jovius autem in elogio Trifstani Acunii ferunt, ait, Rhinocerotem, quum ab Oceano Ullisiponensi in portu exponeretur aspectu atque odore suo elephantum, qui tum erat in regia usque adeo truculenter terruisse, ut elephas, ipso naturæ miraculo præcipuus hostis, concepto incredibili pavore, septum caveæ, ferreis ingentibus clathris permunitum, humerorum & capitis præcipiti impulsu, perruperit & in longam se propiciens fugam, terribilique barritu edito, stridens, & furens, cuncta obvia prostraverit.

Strabo refert libr. 17. circa Meroën reperiri Dracones quibus cum Elephantis pugna esse solet. Plinius lib. 8. cap. 11. Elephantes maximos, inquit, fert India, bellantesque cum iis perpetua discordia Dracones, tantæ magnitudinis, ut & ipsos circumplexu fasciatim ambiant, nexuque nodi præstrinant. Commoritur ea dimicatio, ut victusque corruens complexum elidit pondere. In bellis civilibus Hieroglyphicum illud apparet, in quibus,

Contemnit mortem, qui non moriturus inultus,

Una etiam est hostis certa ruina sui.

VACATIONIS *ratio habenda.*

Quo ingentius fuerit saxum cadens ab alta rupe, eo plura fragmenta facit. Quo dignior fuerit persona, & in sublimiore dignitatis culmine constituta, eo plures in lapsum secum trahit, cum cadit.

A DE Pyrausta proprie sic dicta Aristotelis & aliorum sententiam paulo ante exposuimus; nunc de altera ejus significatione aliquid adjungemus, de qua in primis Aelianus lib. 12. cap. 8. hæc habet. Ex ignis fulgore pyrausta, quod vehementi afficiatur voluptate, idcirco cum flamma vel maxime viget, ad lacernas advolat, atque non nihil captare videtur. Cujus meminit quoque Æschylus Tragediarum scriptor hoc fenario,

*ἰδοὶνα μωρὸν κατὰ πυρρῆυτῃ μόρην. id est,
Magnopere stultum meo pyrausta exitum.*

Aristoteles lib. 8. de histor. Animal. cap. 27. ἡπίολον vocat quoddam genus minus papilionum, quod lucernarum luminibus advolat, idque Itali vocant farfallam. Idem tamen & culices & muscas facili- tare scimus. Hinc proverbium, χαρὸν πνεύσῃ χαίτες, Gaudium pynusta gaudes, de momentanea voluptate. Quamvis vero hoc hieroglyphicum, finem brevissimum ac pessimum omnium prava- rum voluptatum abunde exprimat, atque ideo Horatius lib. 1. epistola 12. moneat.

Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.

B Et Silius Italicus recte affirmet,

*Quippe nec in Deum, tantum nec tela, nec hostes,
Quantum sola nocet animis illapsa voluptas.*

tamen in primis ad perditos & immoderatos amore referri solet, quibus capti non aliter ac vehe- menti igne consumi soleant. Quare Itali apposite huic hieroglyphico ascripserunt: PIACERE CONDUCE A MORTE, id est, Voluptas ad mortem perducit. Quidam addunt, FUGIENDA PETO: quod non solum cum prioribus convenit, sed etiam adhuc magis generalius de omnibus periculosis consiliis & actionibus intelligi poterit.

*Qui circumvolitat deceptus amoris ad ignes,
Numquid naturam papilionis habet!*

VOLUPTAS esca malorum.

C Allicit voluptas carnis, ut perimat. Idcirco sapiens poeta hieroglyphicon tantæ pestis sub ima- gine Pardi caput occultantis occinit,

*Luxuriam juvenes, maleficos spernite amores:
Nam necat illethas Parduus odore ferus.*

Panthera Græcis, referente Varrone, propter omnifariam feritatem nomen accepit; cujus sexum quidam distinguunt, ut marem Pardum, feminam Pardalim vocent. Latinis Varia cognominatur, à pellis varietate: Africana quoque, cum in hac mundi parte, numquam in Europa reperitur, Plutar- chus lib. de animalium solertia scribit, ad Pantheram, pleraq; accedere animalia, suavitate odoris il- lecta, maxime Simias. Plinius, ferunt, inquit, earum odore mire sollicitari quadrupedes cunctas, sed capitis torvitate terri: quamobrem eo occultato reliqua dulcedine ejus corripunt. Ideo Ægyptii sapientes hominem sceleratum & malitiosum designant, qui animum suum subdole occultet, Panthe- ram alia animalia persequentem pingebant. De quo vicio parens eloquentiæ Act. 3. in Verrem, nullæ sunt, inquit, occultiores insidiæ, quam hæ, quæ latent in simulatione officii, ac lib. 1. De offic. recte ait, nulla est totius injustitiæ capitalior quam eorum, qui cum maxime fallunt, hoc tamen agunt, ut boni viri esse videantur. Alii generalius ad omnia genera voluptatis prava referunt: de quibus Silius Italicus,

*— nec in Deum tantum, nec tela, nec hostes,
Quantum sola nocet animis illapsa voluptas.*

Jucundior em hamo piscandi rationem, quam quæ linea vulgo fit. Bellonius in Observat. suis hodie: poricis, sane expeditam & uberem ediderit, qua uti solent ad Orientem Bosphori & Propontidis ac- cola. Verba ejus sunt: Ducentos aut trecentos hamos longa quadam serie & fune, quem cucurbitæ sustinent, pendentes disponunt, quibus escam è carnibus aut piscibus constantem affigunt: eum de- inde funem novu ad integrum vel dimidium milliare in mare deferunt, isticq; tota nocte relinquunt, ut pisces, qui cibum quarunt, quales sunt muræna, squatina, canicula, raja, atque alii similes, hamis

H h 3

capti

capiti harent. Postridie mane, nisi tempestas impediatur, hamos, quos è longinquo propter annexas
 ingentes cucurbitas statim agnoscunt, repetitum eunt, & prædam domum referunt. Compendio-
 sam mehercle absq; sumptu magno & labore constantem piscationem, cujus periculum tacere non
 fuerit difficile. Cum autem illi pisces spe prædæ ex cucurbitis in tectas illas hamorum insidias in-
 currant, ac misere pereant, hujus hieroglyphici sensus est, voluptuosos à voluptate, quam capere se
 posse putant, misere capi & decipi. Cucurbitæ illæ in speciem magni quid polliceri videntur, sed in-
 tus vacuæ sunt & in aquis noxia illa tela abscondunt. Igitur, ut P. Syri sententia habet: *Græve est nu-
 lum omne, quod sub aspectu lateat.* Sic argute nescio quis apud auctorem Etymologici: *ὡς ὄρα δὲ ἐστὶν
 ἰχθύος ὑπὸ τῆς δελείας τῆς ἠδονῆς ἀπαλαΐσθην, Attritus sui à voluptatis esse, ita ut nesciam, an ullus
 piscis potuerit magis.* Et paucis omnia Horatius,

Sperne voluptates, nocet emptæ dolore voluptas.

Id antea Menander,

*ἠδονῶν Φεύγε, ἥτις ὑπεργενέτω δόλω τίνεσσι. id est,
 Voluptatem fuge, quæ in posterum dolorem parit.*

VOLUPTATES.

DE Sirenum origine, numero, figura, cantu & interitu, alii aliter: & frustra in poëticis fabulis quæ-
 ritur consensio. Videri autem de his possunt Homer. *ὄδυσ. u.* cujus versus interpretatur Cicero
 5. de Finib. Apollonius in Argon. Plato in Phædro, Virgilius, Ovidius 5 Metamor. Lycophon in Cal-
 sandra, Jo. Tzetzes in 1. Var. 14. & 16. 75. & alii. Sirenes autem nihil hæ fuerunt aliud, quam formosæ
 meretriculæ habitantes in littoribus, quæ quia transeuntes redegerunt ad inopiam, his dicte sunt
 inferre naufragia. Nam hoc expresse tradit Dorion in lib. de Piscibus, & probant Plutarchus junior,
 Servius & Palæphatus. Isacius autem Tzetzes, *ἀλλήγορ μὲν περὶν*, inquit, *διὲ σιρηνῶν εἶναι αἱ ἠδοὶ αἰ.*
 Prudenter igitur Socrates: *ταῖς ἠδοναῖς παρελθεῖν, ἢ ἀποδοῦναι τὴν ἀρετὴν ἰδεῖν ὡς ἐπὶ πατρίδα.* *Volu-
 ptates opus est præterire, veluti Sirenes, eum qui ad virtutem tamquam patriam festinat.* Heliodorus
 etiam eleganter narrationem mellis suam & illecebrosam dixit *σιρηνίον*. Ulysses itaque hic imitan-
 dus, qui Sirenes præternavigaturus, *Ille vitæ sociorum callidus aures.* Quo pertinet pulcherrima
 Senecæ adhortatio ep. 31. ad Lucil. Ad summam, sapiens eris, si clausuris aures quibus ceram parum
 est obdere. Firmiori spissamento opus est, quam usum in focis Ulysses ferunt, &c. Sic *ὄδυσ. u.* *πυ-
 ραγωγός* apud Clement. 2. pæd. 6. *περὶ τὴν ἀκοὴν τῶν αἰσθητῶν*, puerorum auribus circumponit *πυ-
 ρῶνας λόγους, καθ' ἑπὶ ἀντιτάδας*, quasi aurium quedam munimenta, quæ athletis circumligaban-
 tur. Et idem Clemens ait: *ἀφυσκίον τῶν αἰσθητῶν ἀκροσμάτων, ἢ ῥημάτων καὶ θεαμάτων.* *Abstinendam
 à turpibus acroamatis, verbis & spectaculis.* Mortem enim adfert ista voluptas.

Vitanda est improba Siren desidia, inquit Horatius, Sermon. lib. 2. Sat. 3 & epist. lib. 1. Sat. 2.
Sinenum voces, & Circes pocula nosse, &c.

VOLUPTATUM vincula abrumpenda.

Admirandam prorsus Bombycum generationem, & variam mutationem legere possumus apud
 Aristotelem lib. 5. de histor. Animal. c. 19. & Plinium lib. 11. c. 22. & 23. Quæ omnia Hierony-
 mus Vida Cremonensis eleganti poemate elaboravit. Fit autem primum ex ovo vermis, ex verme
 eruca, deinde bombylius, ex hoc Necydalus, & tandem spacio sex mensum Bombyx. Post quadra-
 gesimam vero diem, quo eruca se abdidit & in bombylium est mutata, subnascens papilio (quem
 Aristoteles videtur *νεκύδαλον* vocasse) exeso folliculo, ut exitum quarat, filum profcindit, ut sit qua-
 tuor alis pennatus. Vida ita versibus expressit lib. 2.

*Nonne vides, carceribus exire reclusi
 Instant ardentes, quanta nitantur opum vi?
 Clausa obstat domus, & sili densissimus odo,
 Nec mori nec requies, vestigant omnia circum,
 Explorantque aditus omnes, si qua potis extra
 Rumpere, & optata rursum se reddere luci.*

Vinc

Hinc quidam nobilis juvenis mature ex carcere amoris ac Veneris laqueis & illecebris, quasi ex dura servitute sese liberans, & ad bonam frugem rediens, totus se studiis gravioribus & cognitioni rerum laudabilium addicere, & tamquam alas, quibus ex fordibus prioribus evolet, comparare studuit. Alius Græcum hemistichium ex epigrammatum lib. 2. addidit: ΑΗΤΕΡΟΣ ΟΥ ΔΥΝΑΤΑΙ, id est, sine pennis non potest, scilicet avolare. Alius ascripsit, ET FECI ET FREGI, ingeniose innuens, quod sicuti incautus in juventute voluptatibus & amoribus tuisset irretitus, atque sponte sua illis servisset, sic paulo post maturiore judicio & vera ratione superveniente illa omnia reliquisse, ac tamquam fracto ergastulo ad meliores partes evolasse.

Cæca voluptatum, ô juvenes, abruptite vinela:

Libera erunt vestri his pectora vindictæ.

VOLUPTUOSI.

Sunt quidam in eadem urbe antipidodes, qui, ut M. Cato ait, nec Orientem unquam solem vident, nec Occidentem. Hos tu existimas scire, quemadmodum videndum sit, qui nesciunt quando? & hi mortem timent, in quam se vivi condiderunt, tam intausi nominis quam nocturnæ aves sunt. Licet in vino unguentoque tenebras suas exigant, licet epulis, & in mela quidem ferula distindis, totum perversa vigilia tempus diducant, non convivantur, sed justa sibi faciunt. Mortuis certe interdiu parentatur. At mehercule nullus agentis dies longus est. Extendamus vitam. Hujus & officium & argumentum actus est. Circumscribatur nox, & aliquid ex illa in diem transferatur. Aves quæ conviviis comparantur, ut immodice facile pinguecant, in obscuro continentur: ita sine ulla exercitatione jacentibus tumor pigrum corpus invadit, & super membra iners sagina succrescit. Ita istorum corpora qui se tenebris dicaverunt, scæda visuntur. Quippe non speciosior illis, quam morbo pallentibus color est: languidi & evanidi albet, & in vivis caro morticina est. Hoc tamen in illis minimum malorum dixerim: tanto plus tenebrarum in animo est. Ille in se stupet, ille calligat, in videt cæcis. Quis umquam oculos tenebrarum causa habuit? *Seneca epist. 122.*

UTILIA pretiosa.

Sicuti Monocerotis cornu non per se in tanto pretio habetur, sed propter ipsius contra venena efficacitatem & utilitatem desideratur; ita monemur in univèrsa vita non opinione nudæ æstimationis solummodo, sed experientia & usu cuncta esse perpendenda, cum nihil sit in pretio habendum, quod non etiam sit vere utile & fructuosum. Quo præcepto admoniti, merito etiam diligenter sumptus temperari ac metiri debemus. Quam enim multis (ut ait Socrates apud Platonem) inutilibus & superfluis quoque carere possumus? præsertim hoc nostro superbo atque sumptuoso seculo, ubi copia rerum non adeo necessariarum, & effulsissimi luxus prodigalitate passim omnia, qua publice, qua privatim, in pejus ruunt, paulo post casus præcipites allatura. Nam aurea ista frugalitas, quam Sophocles appellat σοφὸν ἔργον βουλευμάτων διδάσκαλον, id est, sapientum optimorumque consiliorum matrem, passim spernitur, atque de medio tollitur: contra crescit profusio continentia mater, cujus soboles petulantia, quæ malorum Iliad. in impiorum capita tandem accrescit.

Commoda quæ est usu, non fama, res pretiosa est.

Displicet hæc paucis, ac placet illa magis.

UTILITAS ex inimicis.

Periti agricolæ (inquit Plutarchus libro de capienda ex inimicis utilitate) rosas ac violas existimans se odoratiores ac meliores reddere si allia ac cepas juxta eas plantent, quod in ea excernatur, quicquid alioqui alimenti acerbi & fetidi illis in est: inimicus quoque excipiens invidia & malignitatis alterius ictus, benevolentior em aliquem amicis, secunda utentibus fortuna reddet atque commodiorem.

Livor iners stimulos generosis mentibus addit:

Si per fæda rosas allia crescit odor.

U X O R.

Hirundo veris nuncia putatur ab hzrendo ita dicta, quod ædium trabibus adhæreat, *χελιδάς* vero Græcis *ἀπὸ τῶν πῦρ χελιδὼν εἶδεν*, quod a labiis canter. Plutarchus scribit quantum ipsis opus est, domos

domos hominum subire, umbram securitatemque quarentes, ipsum autem hominem fugere tamquam feram. Ac Plinius vult hirundines esse indociles, sicut est terrestribus mures, cum elephanti iussa faciant, leones jugum subeant, in mari vituli totque piscium genera mitescant. Quod etiam asserit Plutarchus 8. Sympof. Albertus tamen perhibet, se vidisse mansuefactas hirundines, quae ad manum quoque volarent, quod quidem rarissime accidit, cum experientia constat, hirundinem cavea inclusam mori potius, quam quod servitute istam ferre queat, quod Aelianus lib. 16. Animal. cap. 3. de Cercione sive motacilla Indica quoque scriptum reliquit. Sic honesta & pudica matrona ita sese gerere cupit erga maritum, ut habeatur tamen pro amica non serva, fugiens nimis illiberalem submissionem, aut durum praeter modum imperium, quo nihil excogitari potest gravius, praefertim erga hunc sexum imbecillioem, cum secundum Juvenalem, Satyra 6.

— faciunt graviora coactae

Imperio sapius.

At contra ut Ovidius cecinit,

Penelope mansit, quamvis custode careret,

Incer tam multos intemera procos.

Et veterum quispiam recte statuit,

Ἄριστον ἀνδρῶν κτήμα συμπυθῆς γυνῆς.

Optima viri possessio, uxor mutuo consensu illi amica.

De quo praeclearae sententiae apud alios auctores, tum passim in Proverbiis Salomonis, & apud Syracidem, cap. potissimum 26. leguntur.

Tecta hominum subit, ipsum hominem fugit anxia Progne.

Gratum est hospitium, sed grave servitium.

F I N I S.

INDEX